

ΤΟ

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΕΦΕΤΕΙΟ ΑΘΗΝΩΝ

Τμήμα 16^ο Τριμελές

Αποτελούμενο από τους: Ζαφειρία Γιαλελή, Προεδρεύουσα Εφέτη Διοικητικών Δικαστηρίων, λόγω κωλύματος του Προέδρου του Τμήματος και των αρχαιοτέρων δικαστών του δικαστηρίου – Εισηγήτρια και Άννα Ατσαλάκη, Χαράλαμφο Πέππα, Εφέτες Διοικητικών Δικαστηρίων και γραμματέα τη Λουκία Χατζηλουκά, δικαστική υπάλληλο,

σ υ ν ε δ ρ ί α σ ε δημόσια στο ακροατήριό του, στις 13 Νοεμβρίου 2013, για να δικάσει την από 27 Ιανουαρίου 2013 προσφυγή (αριθμ. καταχ. ΑΒΕΜ 42/7.1.2013),

τ η ς ανωνύμου εταιρείας με την επωνυμία «ΙΑΝΟΣ ΑΕ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΑ ΕΚΔΟΣΕΙΣ», που εδρεύει στη Θεσσαλονίκη και εκπροσωπείται νόμιμα, παραστάθηκε δε δια του πληρεξουσίου δικηγόρου Νίκου Κοσμίδη και του πληρεξουσίου δικηγόρου Δημητρίου Τζουγανάτου, με δήλωση στη γραμματεία του Δικαστηρίου του τελευταίου ότι επιθυμεί να συζητηθεί η υπόθεση χωρίς να παραστεί κατά την εκφώνηση της (άρθρ. 133 παρ. 2 Κ.Δ.Δ.)

κ α τ ά της Ανεξάρτητης Αρχής «ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ», που εδρεύει στην Αθήνα, εκπροσωπείται νόμιμα και παραστάθηκε δια της πληρεξουσίας δικηγόρου Παρασκευής Παπαδοπούλου.

Μετά τη συνεδρίαση

Το Δικαστήριο συνήλθε σε διάσκεψη

Η κ ρ ί σ η τ ο υ ε ί ν α ι η ε ξ ή ς

1. Επειδή, με την υπό κρίση προσφυγή, για την οποία καταβλήθηκε το νόμιμο παράβολο ύψους 500 ευρώ (σχετ. τα 995440 έως 99544 ειδικά έντυπα γραμμάτια παραβόλου, σειράς Α'), επιδιώκεται παραδεκτά από την προσφεύγουσα εταιρεία η ακύρωση της 527/VI/ 2011 απόφασης της Επιτροπής Αντα-

Αριθμός απόφασης: 1474/2014

γωνισμού, κατά το μέρος που με αυτήν α) διαπιστώθηκε παραβίαση του άρθρου 1 του ν.703/1977 από την προσφεύγουσα και υποχρεώθηκε αυτή (μεταξύ άλλων) να παύσει την διαπιστωθείσα παράβαση για καθορισμό εκπαιδευτικής πολιτικής στο μέλλον, β) επιβλήθηκε σε βάρος της πρόστιμο ύψους 27.180 ευρώ για την πιο πάνω παράβαση και γ) απειλείται, σε περίπτωση μη συμμόρφωσης της, με χρηματική ποινή ύψους 5.000 ευρώ για κάθε ημέρα μη συμμόρφωσης με τις τεθείσες με την εν λόγω απόφαση υποχρεώσεις. Η προσφυγή αυτή πρέπει να εξετασθεί περαιτέρω στην ουσία.

2. Επειδή, στο άρθρο 1 του ν. 703/1997 "Περί ελέγχου μονοπωλίων και ολιγοπωλίων και προστασίας του ελεύθερου ανταγωνισμού" (Α' 278), όπως ίσχυε κατά την κρινόμενη περίοδο και εφαρμόζεται στις συμπεριφορές που έλαβαν χώρα μέχρι 20.4.2011 (ημερομηνία κατάργησης του και θέσης σε ισχύ του ν.3959/2011 (Α 93/20.4.2011), ο οποίος πάντως περιέχει αντίστοιχες διατάξεις), ορίζεται ότι: «1. Απαγορεύονται πάσαι αι συμφωνίαι μεταξύ επιχειρήσεων, πάσαι αι αποφάσεις ενώσεων επιχειρήσεων και οιασδήποτε μορφής ενημερονομισμένη πρακτική επιχειρήσεων, αι οποίαι έχουν ως αντικείμενον ή αποτέλεσμα την παρακώλυσιν, τον περιορισμόν ή την νόθευσιν του ανταγωνισμού ίδια δε αι συνιστάμενοι εις: α) τον άμεσον ή έμμεσον καθορισμόν των τιμών αγοράς ή πωλήσεως ή άλλων όρων συναλλαγής... 3. Συμφωνίες, αποφάσεις και περιπτώσεις εναρμονισμένης πρακτικής ή κατηγορίες αυτών, που εμπίπτουν στην παράγραφο 1 του παρόντος άρθρου είναι εν όλω ή εν μέρει ισχυρές, εφόσον πληρούν αθροιστικά τις πιο κάτω προϋποθέσεις: α) συμβάλλουν, με την εύλογη συμμετοχή των καταναλωτών, στην προκύπτουσα ωφέλεια, στην βελτίωση της παραγωγής ή της διανομής των προϊόντων ή στην προώθηση της τεχνικής ή οικονομικής προόδου, β) δεν επιβάλλουν στις οικείες επιχειρήσεις περιορισμούς πέραν των απολύτως αναγκαίων για την πραγματοποίηση των ανωτέρω σκοπών και γ) δεν παρέχουν στις επιχειρήσεις αυτές τη δυνατότητα καταργήσεως του ανταγωνισμού σε σημαντικό τμήμα της οικείας αγοράς.» Εξάλλου, στο άρθρο 3 παρ. 1 του Κανονισμού (ΕΚ) 1/2003 του Συμβουλίου, της 16.12.2002, για την εφαρμογή των κανόνων ανταγωνισμού που προβλέπονται στα άρθρα 81 και 82 της συνθήκης (L 001/04.01.2003 σ. 0001 – 0025) ορίζεται ότι: «Οσάκις οι αρχές ανταγω-

Αριθμός απόφασης: 1474/2014

νισμού των κρατών μελών ή τα εθνικά δικαστήρια εφαρμόζουν την εθνική νομοθεσία ανταγωνισμού σε συμφωνίες, αποφάσεις ενώσεων επιχειρήσεων ή εναρμονισμένες πρακτικές κατά την έννοια του άρθρου 81 παράγραφος 1 της συνθήκης, οι οποίες είναι πιθανόν να επηρεάσουν το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών κατά την έννοια της διάταξης αυτής, εφαρμόζουν επίσης το άρθρο 81 της συνθήκης, στις εν λόγω συμφωνίες, αποφάσεις ή εναρμονισμένες πρακτικές. [...]». Στο άρθρο 81 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας (ήδη Άρθρο 101 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ενοποιημένη απόδοση ΕΕ C 83/30.3.2010) ορίζεται ότι «Είναι ασυμβίβαστες με την κοινή αγορά και απαγορεύονται όλες οι συμφωνίες μεταξύ επιχειρήσεων, όλες οι αποφάσεις ενώσεων επιχειρήσεων και κάθε εναρμονισμένη πρακτική, που δύνανται να επηρεάσουν το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών και που έχουν ως αντικείμενο ή ως αποτέλεσμα την παρεμπόδιση, τον περιορισμό ή τη νόθευση του ανταγωνισμού εντός της κοινής αγοράς και ιδίως εκείνες οι οποίες συνίστανται: α) στον άμεσο ή έμμεσο καθορισμό των τιμών αγοράς ή πωλήσεως ή άλλων όρων συναλλαγής· ...»

3. Επειδή, όπως έχει κριθεί (ΣΤΕ 1936/2013, 1324/2013, 2780/2012 7μ. κ.α. και εκεί παρατιθέμενες παραπομπές σε νομολογία ΔΕΚ και ΠΕΚ), κατά την έννοια των διατάξεων του άρθρου 1 παρ. 1 του ν. 703/1977, κάθε συμφωνία ή εναρμονισμένη πρακτική μεταξύ επιχειρήσεων που έχει είτε ως αντικείμενο είτε ως εν δυνάμει αποτέλεσμα τον περιορισμό ή τη νόθευση του ανταγωνισμού, είναι αυτοδικαίως άκυρη και επισύρει την επιβολή των κυρώσεων που προβλέπονται από τις διατάξεις του άρθρου 9 του ν. 703/1977. Η απαγόρευση αυτή καταλαμβάνει αδιακρίτως τόσο τις συμφωνίες και εναρμονισμένες πρακτικές μεταξύ ανταγωνιστριών επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στο ίδιο επίπεδο της αλυσίδας παραγωγής ή διανομής (“οριζόντιες συμπράξεις”), όσο και τις συμφωνίες και εναρμονισμένες πρακτικές μεταξύ μη ανταγωνιστριών επιχειρήσεων, που δραστηριοποιούνται σε διαφορετικά επίπεδα, οι οποίες (συμφωνίες και εναρμονισμένες πρακτικές) αφορούν τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες τα μέρη δύνανται να προμηθεύονται, πωλούν ή μεταπωλούν αγαθά και υπηρεσίες (“κάθετες συμπράξεις”). Περαιτέρω, οι δύο προϋποθέσεις που τάσσονται από τις

Αριθμός απόφασης: 1474/2014

παραπάνω διατάξεις (επιζήμιο για τον ανταγωνισμό αντικείμενο ή εν δυνάμει αποτέλεσμα μιας σύμπραξης) τίθενται διαζευκτικά και όχι σωρευτικά. Η διάκριση μεταξύ «παραβάσεων λόγω του αντικειμένου» της συμφωνίας και «παραβάσεων λόγω των αποτελεσμάτων» αυτής εξηγείται από το ότι ορισμένες μορφές συμπτράξεων μεταξύ επιχειρήσεων μπορούν να θεωρηθούν, ως εκ της φύσεώς τους, ως παραβλάπτουσες την ορθή λειτουργία του ανταγωνισμού. Επομένως, αν από το περιεχόμενό της, εξεταζόμενο υπό το φως των αμοιβαίων οικονομικών σχέσεων εντός των οποίων πρέπει να εφαρμοστεί, μπορεί να συναχθεί ότι η σύμπραξη έχει ως αντικείμενο τον περιορισμό, την παρεμπόδιση ή τη νόθευση του ανταγωνισμού, παρέλκει, ως αλυσιτελής, η περαιτέρω έρευνα και απόδειξη κινδύνου βλάβης των καταναλωτών ή επέλευσης άλλων, συγκεκριμένων αποτελεσμάτων, εν δυνάμει βλαπτικών για τον ανταγωνισμό, δεδομένου ότι πάντως, από τη φύση τους δυνητικά μειώνουν ή εξαλείφουν τις ανταγωνιστικές πιέσεις. Έτσι, η διαπίστωση ότι η συμφωνία ή σύμπραξη έχει αντικείμενο βλαπτικό για τον ανταγωνισμό δεν μπορεί να ανατραπεί ούτε από ενδείξεις ότι δεν είχε κανένα αποτέλεσμα εντός της αγοράς, ή ότι δεν είχε άμεση επίδραση επί των τιμών, ούτε από τη διαπίστωση ότι οι ενδιαφερόμενοι εξασφάλισαν ταυτόχρονα, δια της πρακτικής αυτής, ορισμένα πλεονεκτήματα ως προς τον ανταγωνισμό. Εξάλλου, εφ' όσον μια συμφωνία ή εναρμονισμένη πρακτική που έχει ως αντικείμενο τον περιορισμό του ανταγωνισμού αντίκειται στο άρθρο 81 παρ. 1 της Συνθήκης ή το άρθρο 1 παρ. 1 τού ν. 703/1977, ανεξάρτητα από τα αποτελέσματά της, η εν τοις πράγμασι μη εφαρμογή (εν όλω ή εν μέρει) της, όπως, αντίστοιχα, και η μη συμμόρφωση (εν όλω ή εν μέρει) προς τα συμφωνηθέντα, δεν ασκούν, κατά νόμο, επιρροή, ούτε συνιστούν λόγο απαλλαγής. Για τους ίδιους λόγους, δεν απαιτείται, κατ' αρχήν, από την άποψη αυτή (δηλαδή της διαπίστωσης της παράβασης) ειδική οικονομική ανάλυση ούτε για τις συνθήκες της οικείας αγοράς, αλλά ούτε και για τον προσδιορισμό της, δοθέντος άλλωστε ότι τα ίδια τα μέρη, δια της σύμπραξης, κατασκευάζουν τεχνητά μια ιδιαίτερη, απομονωμένη, αγορά, στεγανοποιημένη από την ομαλή λειτουργία των κανόνων του ανταγωνισμού. Είναι δε διαφορετικό το ζήτημα ότι τέτοια ανάλυση μπορεί να απαιτείται για να κριθεί αν η παράβαση εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής και της Συνθήκης ή μόνο του εθνικού

Αριθμός απόφασης: 1474/2014

δικαίου είτε για την επιμέτρηση της ποινής. Δεν υφίσταται, επομένως, στα πλαίσια της ερμηνείας και εφαρμογής του άρθρου 1 του ν. 703/1977 στάδιο στάθμισης των υπέρ και κατά του ανταγωνισμού αποτελεσμάτων της συμφωνίας ή σύμπραξης. Εξ άλλου, κατά την έννοια των αυτών διατάξεων, οι έννοιες «συμφωνία», «αποφάσεις ενώσεων επιχειρήσεων» και «εναρμονισμένη πρακτική» καταλαμβάνουν, από υποκειμενική άποψη, μορφές συμπαιγνίας που έχουν την ίδια φύση και διακρίνονται μόνον ως προς την ένταση και τις μορφές υπό τις οποίες αυτές εκδηλώνονται. Ειδικότερα, για να υπάρχει συμφωνία, αρκεί οι οικείες επιχειρήσεις να έχουν σχηματίσει κοινή βούληση να συμπεριφερθούν στην αγορά, η καθεμιά στο πλαίσιο του τομέα δραστηριότητάς της, κατά καθορισμένο τρόπο. Από την άποψη αυτή, σημασία δεν έχει η μορφή με την οποία εκδηλώνεται η βούληση και ο συντονισμός της δράσης των ενεχομένων επιχειρήσεων, ούτε αν έχει καταρτισθεί έγκυρη και δεσμευτική σύμβαση, κατά τους όρους του εθνικού δικαίου, ούτε αν οι ενεχόμενες επιχειρήσεις έχουν σχηματίσει την αντίληψη ότι, ως εκ της φύσεως των μεταξύ τους επαφών και συνεννοήσεων έχουν νομική ή ηθική υποχρέωση να τηρήσουν τα συμφωνηθέντα, αλλά το περιεχόμενο της κοινής βούλησης. Εναρμονισμένη πρακτική, εξ άλλου, συνιστά κάθε μορφή συμπεριφοράς, η οποία, χωρίς να συγκεντρώνει όλα τα στοιχεία μιας συμφωνίας ή να έχει φθάσει μέχρι του σημείου πραγματοποιήσεως μιας καθαυτό συμφωνίας, υποβοηθά ή επιτρέπει το συντονισμό της συμπεριφοράς των ενεχομένων επιχειρήσεων, κατ' απόκλιση από την αρχή, κατά την οποία κάθε επιχειρηματίας οφείλει να καθορίζει κατά τρόπο αυτόνομο την πολιτική που προτίθεται να ακολουθήσει εντός της κοινής αγοράς, και, υποκαθιστώντας την ενσυνείδητη πρακτική συνεργασία των επιχειρήσεων αυτών έναντι των κινδύνων του ανταγωνισμού, επιτρέπει την αποκρυστάλλωση κεκτημένων καταστάσεων, σε βάρος της αποτελεσματικής ελευθερίας κυκλοφορίας των αγαθών και υπηρεσιών μέσα στην εθνική ή την ενιαία ευρωπαϊκή αγορά, και αποστερεί τους καταναλωτές από την πραγματική δυνατότητα να επωφεληθούν ευνοϊκότερων όρων συναλλαγής, που θα τους προσφέρονταν υπό κανονικές συνθήκες ανταγωνισμού και την πραγματική ελευθερία να επιλέγουν τους προμηθευτές τους. Κατά τα ανωτέρω, σημασία δεν έχει η μορφή με την οποία εκδηλώνεται η κοινή (ή εναρμονισμένη)

Αριθμός απόφασης: 1474/2014

βούληση των συμπραττουσών επιχειρήσεων, αλλά το περιεχόμενό της, που μπορεί να προκύπτει τόσο από τις ρήτρες μιας σύμβασης, όσο και από τις αντίστοιχες εκδηλώσεις συμπεριφοράς των οικείων επιχειρήσεων, που παρέχουν είτε ευθέως, είτε εμμέσως ενδείξεις για την ύπαρξη και το περιεχόμενο της σύμπραξης. Ειδικότερα, ενδείξεις μπορούν επίσης να συναχθούν, εμμέσως, από την παράλληλη συμπεριφορά των ενεχομένων επιχειρήσεων, αν από τις εξηγήσεις που παρέχουν οι τελευταίες δεν αποδεικνύεται άλλη εύλογη ερμηνεία της συμπεριφοράς αυτής. Εκδηλώσεις συμπεριφοράς που παρέχουν ευθέως ενδείξεις για την ύπαρξη και το περιεχόμενο της σύμπραξης μπορεί να είναι, μεταξύ άλλων, εγγραφές και στοιχεία από τα εμπορικά ή φορολογικά βιβλία των επιχειρήσεων, εσωτερικά έγγραφα, ανακοινώσεις, αλληλογραφία, και εν γένει κάθε μορφής δήλωση ή ανακοίνωση βούλησης ή παράστασης, προκειμένου δε περί οριζοντίων συμπράξεων και οι ανταλλαγές πληροφοριών μεταξύ ανταγωνιστών ή και επαφές με ανταγωνιστές ή συνεργάτες τους, εφ' όσον κατά τις επαφές αυτές η επιχείρηση δεν αποστασιοποιήθηκε ρητά. Μονομερείς δηλώσεις ή ανακοινώσεις μιας επιχείρησης μπορεί και αυτές να είναι ένδειξη συμμετοχής σε απαγορευμένη συμφωνία ή σύμπραξη. Ένδειξη συμμετοχής σε απαγορευμένη σύμπραξη μπορεί να είναι και μονομερείς δηλώσεις ή ανακοινώσεις που απευθύνονται προς αυτήν, εφ' όσον η επιχείρηση δεν αποστασιοποιήθηκε ρητά, αφού και από αυτά τα έγγραφα, κατά τις περιστάσεις, μπορεί να συναχθεί γνώση και αποδοχή της απαγορευμένης συμφωνίας. Εξάλλου, για τον σχηματισμό πλήρους δικανικής πεποίθησης, που πρέπει να σχηματίζει το δικαστήριο της ουσίας, που ελέγχει την κρίση της Επιτροπής Ανταγωνισμού, δεν απαιτείται άμεση απόδειξη καθενός από τα περιστατικά που τη συγκροτούν, αλλά αρκεί, από τη συνολική και όχι μεμονωμένη και αποσπασματική εκτίμηση των κατ' ιδίαν αποδεικτικών μέσων, να προκύπτουν σοβαρές και συγκλίνουσες ενδείξεις. Αυτό συμβαίνει ιδίως όταν οι ενδείξεις αυτές συνεκτιμώμενες, έστω και αν αυτοτελώς εξεταζόμενες είναι ανεπαρκείς, αρκούν για να στηρίξουν δικαστικό τεκμήριο περί τη συνδρομή περιστάσεων που στοιχειοθετούν (άμεσα ή έμμεσα, δια της συναγωγής περαιτέρω δικαστικού τεκμηρίου) τη διάπραξη της παράβασης.

Αριθμός απόφασης: 1474/2014

4. Επειδή, εξάλλου, με τις διατάξεις του άρθρου 1 παράγρ. 3 του ν.2557/1997 «Εθνική πολιτική βιβλίου κλπ» ορίζονται τα εξής: «3α. Κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο που εκδίδει βιβλία στην Ελλάδα ή εισάγει βιβλία που τυπώνονται στο εξωτερικό στην ελληνική γλώσσα οφείλει να καθορίζει την τιμή διάθεσης τους στο κοινό, καθώς και τις πρόσθετες παροχές που μπορούν να προσφέρονται στο κοινό και να ενημερώνει για την τιμή και τις πρόσθετες παροχές όσους προμηθεύονται αντίτυπα του βιβλίου για διάθεση στο κοινό. Βιβλία που κυκλοφορούν στην Ελλάδα από εκδοτικό οίκο που έχει την έδρα του στην Ελλάδα και τα οποία έχουν εκτυπωθεί ή αναπαραχθεί στο εξωτερικό για λογαριασμό του εκδοτικού οίκου, υπάγονται στη ρύθμιση της παραγράφου αυτής. Απαγορεύεται η διάθεση βιβλίων στο κοινό από τον ίδιο τον εκδότη τους ή από τρίτο σε τιμή που υπερβαίνει την τιμή που καθορίστηκε από τον εκδότη ή είναι μικρότερη του ενενήντα τοις εκατό (90%) της τιμής αυτής, η προσφορά στο κοινό κατά τη διάθεση του βιβλίου προσθέτων παροχών που δεν καθορίστηκαν σύμφωνα με τα παραπάνω από τον εκδότη, καθώς και η διαφήμιση της κατά παράβαση των απαγορεύσεων αυτών. Όταν η επιχείρηση διάθεσης βιβλίων στο κοινό είναι εγκατεστημένη σε απόσταση μεγαλύτερη των πενήντα χιλιομέτρων από την έδρα του εκδότη του διατιθέμενου βιβλίου, η διάθεση του μπορεί να γίνεται σε τιμή που υπερβαίνει έως πέντε (5%) την καθορισμένη από τον εκδότη τιμή διάθεσης του στο κοινό... β. Ο εκδότης μπορεί να ανακαθορίζει την τιμή διάθεσης του βιβλίου στο κοινό. Στην περίπτωση αυτή οφείλει να ενημερώσει για την τιμή αυτή όσους προμηθεύονται ή έχουν προμηθευτεί αντίτυπα του βιβλίου για διάθεση τους στο κοινό... δ. Οι διατάξεις των προηγούμενων εδαφίων ισχύουν για τα βιβλία που επανεκδίδονται αναμορφωμένα από τον προηγούμενο εκδότη τους ή από άλλον και γενικώς για κάθε νέα έκδοση του βιβλίου... ζ. Στους περιορισμούς των προηγούμενων εδαφίων δεν υπόκειται η τιμή διάθεσης βιβλίων στο κοινό, όταν έχει παρέλθει διετία από την τελευταία έκδοση τους ούτε η τιμή διάθεσης στο κοινό μεταχειρισμένων και ελαττωματικών βιβλίων. η) Με κοινή απόφαση των Υπουργών Ανάπτυξης και Πολιτισμού, μπορεί να καθορίζεται κάθε χρόνο περίοδος, που δεν υπερβαίνει τις δεκαπέντε (15) ημέρες συνολικά, κατά την οποία δεν θα ισχύουν οι περιορισμοί των προηγούμενων εδαφίων.»

Αριθμός απόφασης: 1474/2014

5. Επειδή, στην κρινόμενη περίπτωση, από τα στοιχεία της δικογραφίας προκύπτουν τα εξής: Η επιχείρηση «Βιβλιοπωλεία ΚΟΣΜΟΣ Μαρία Φλωρά Ε.Π.Ε.» υπέβαλε στην Επιτροπή Ανταγωνισμού την 88521/27.11.2009 καταγγελία για ύπαρξη συμφωνίας καθορισμού τιμών λιανικής πώλησης όλων των βιβλίων μεταξύ των βιβλιοπωλείων της Θεσσαλονίκης, με πρωτοβουλία του Συλλόγου Βιβλιοχαρτοπωλών Θεσ/κης (ΣΒΘ). Στην έγγραφη αυτή καταγγελία επισυνάφθηκε φύλλο της κλαδικής εφημερίδας «Το βιβλιοχαρτοπωλικό Βήμα» που περιείχε άρθρο του Προέδρου του πιο πάνω συλλόγου (...). με υπογραφές του ίδιου και του γραμματέα του συλλόγου (...). Μετά την καταγγελία αυτή η Γενική Δ/ση Ανταγωνισμού, με εντολή ελέγχου του Προέδρου, διενήργησε αιφνιδιαστικό επιτόπιο έλεγχο στην έδρα του ΣΒΘ στις 23.3.2010 και, στη συνέχεια, απέστειλε τις από 28.9.2010 και 16.3.2011 επιστολές ζητώντας στοιχεία και διευκρινίσεις. Αντίστοιχες επιστολές εστάλησαν και στην καταγγέλλουσα για περαιτέρω διευκρινίσεις, ενώ κλητεύθηκαν και τρεις από τους μεγαλύτερους βιβλιοπώλες της Θεσσαλονίκης (... της ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΦΛΩΡΟΣ ΚΑΙ ΣΙΑ ΟΕ, ..., της ΙΑΝΟΣ ΑΕ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΑ – ΕΚΔΟΣΕΙΣ (προσφεύγουσας) και ... της ΜΑΛΛΙΑΡΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑ ΑΕ). Ο Εισηγητής (Ιωάννης Μπιτούνης), που μαζί με πέντε ακόμη διορισθέντα άτομα, ανέλαβε τη διερεύνηση της υπό έλεγχο καταγγελίας, συνέταξε και υπέβαλε στην Επιτροπή Ανταγωνισμού την 1896/28.3.2011 έκθεση του, σύμφωνα με την οποία προέκυπταν στοιχεία ότι υπήρξε απόφαση του συλλόγου βιβλιοχαρτοπωλών Θεσσαλονίκης περί μη χορήγησης εκπτώσεων επί της ενιαίας τιμής βιβλίου από τα μέλη του, καθώς και συμφωνία εναρμονισμένης πρακτικής σε σχέση με την απόφαση αυτή του συλλόγου, τουλάχιστον από ορισμένα από τα μεγαλύτερα βιβλιοπωλεία της Θεσσαλονίκης, μεταξύ των οποίων το βιβλιοπωλείο της προσφεύγουσας (ΙΑΝΟΣ). Ειδικότερα, κατά την έκθεση αυτή, ο Σύλλογος Βιβλιοχαρτοπωλών Θεσσαλονίκης, κυρίως δια (...) και του (...), προσπάθησε, μέσω συναντήσεων, επιστολών και άρθρων που δημοσιεύθηκαν στον τύπο, να συντονίσει την εκπτωτική τιμή των μελών του επί της ενιαίας τιμής που όριζε ο εκδότης, με την κατάργηση των εκπτώσεων επί της τελευταίας αυτής τιμής, κατά παράβαση των διατάξεων του άρθρου 1 του ν.703/1977. Συγκεκριμένα προέκυψε ότι ο (...), ως Πρόεδρος του ΣΒΘ, δημοσίευσε ενυπόγραφα

Αριθμός απόφασης: 1474/2014

άρθρο στο περιοδικό «Το Βιβλιοχαρτοπωλικό Βήμα», στο οποίο αναφέρει : «... Ο Σύλλογος Βιβλιοπωλών Θεσσαλονίκης μπροστά στην κρίση διεκδικεί τα αυτονόητα. Για πρώτη φορά μετά από πολλά χρόνια και κατόπιν ουσιαστικού διαλόγου οι βιβλιοπώλες τη Θεσσαλονίκης κατέληξαν σε κάποια συμπεράσματα... Ο τζίρος μας συνεχώς πέφτει. Η κατάσταση των βιβλιοπωλών καθημερινά χειροτερεύει και εξ αιτίας της οικονομικής κρίσης δυσκολευόμαστε να καλύψουμε τις υποχρεώσεις μας... γι' αυτό συμφωνήσαμε μικρά και μεγάλα βιβλιοπωλεία να κάνουμε κάτι, να πάρουμε κάποια μέτρα, να αντιδράσουμε. Τώρα πλέον και τα λεγόμενα « μεγάλα βιβλιοπωλεία» κατάλαβαν ότι δεν υπάρχει πια κέρδος και συμφωνήσαμε να σταματήσουμε αυτό το «ανεγκέφαλα ανταγωνιστικό φαινόμενο της καθημερινής ΕΚΠΤΩΣΗΣ». Η δεύτερη κίνηση είναι να αντιμετωπίσουμε τους εκδότες... Όσον αφορά το ζήτημα των εκπτώσεων, φάνηκε επιτέλους ότι αυτή η προσπάθεια που κάνουμε χρόνια μπορεί να αποδώσει. Αν εξαιρέσουμε λίγες περιπτώσεις βιβλιοπωλείων της περιφέρειας, το μέτρο είχε μεγάλη επιτυχία. Και αυτοί που δεν το έχουν καταλάβει ακόμα, τώρα αρχίζουν να το καταλαβαίνουν. Οι περισσότεροι δεν κάνουν πια εκπτώσεις, συνετίζονται... Καταλαβαίνουν (οι πελάτες) ότι αν συνεχίσουμε να μην έχουμε κέρδη τότε θα κλείσουμε και αυτοί θα είναι υποχρεωμένοι να τρέχουν και για τις πιο μικρές αγορές τους στα διάφορα τζάμπο και άλλα απρόσωπα πολυκαταστήματα και θα αγοράζουν προϊόντα κακής ποιότητας και πανάκριβα. Αρχίζουν να καταλαβαίνουν και εκείνοι πως αν σήμερα ζητάνε έκπτωση ουσιαστικά ζητάνε το καθαρό κέρδος μας... Ο κόσμος το αποδέχεται καταλαβαίνοντας την κατάσταση. Σπάνια αναφέρθηκε ότι πελάτης έφυγε γιατί δεν του έγινε έκπτωση. Γι' αυτό και η δική μας πρόταση προς τους συναδέλφους είναι η παρακάτω: Μείωση των εκπτώσεων από τη σχολική χρονιά 2009-2010 με στόχο να μηδενιστούν την επόμενη χρονιά. Εφαρμογή αυτού του μέτρου από όλους χωρίς παρεκκλίσεις. Μην επηρεάζεστε από μεμονωμένες περιπτώσεις και φήμες που ακούγονται από πελάτες ή άλλους συναδέλφους εάν δεν έχετε τεκμηριωμένες αποδείξεις. Μη νομίζετε ότι κάποιος που δεν θα συμμορφωθεί με την παραπάνω πρόταση θα έχει περισσότερο κέρδος. Αποδεσμεύστε το βιβλίο από το παζάρι. Κάντε εάν θέλετε καλύτερη τιμή στα χαρτικά σας, κάντε ένα δωράκι αλλά προστατεύστε την τιμή του βιβλίου. Θα είναι δύσκολη η

Αριθμός απόφασης: 1474/2014

προσαρμογή αλλά με επιμονή και υπομονή όλων μας θα έχουμε ένα καλύτερο μέλλον... Αν πουλάμε όλοι με την ίδια τιμή δεν θα υπάρχει λόγος να δημιουργούνται εντάσεις και να έχουμε μεταξύ μας προστριβές. ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΕΝΙΑΙΑΣ ΤΙΜΗΣ Η Ελπίζουμε ότι το 2010 όλες οι νέες εκδόσεις να έχουν τυπωμένη την τιμή πώλησης. Εφόσον οι τιμές ορίζονται από τους εκδότες ως τις τυπώνουν για να μας βοηθήνε στη τήρηση της ενιαίας τιμής... Ένα άλλο πρόβλημα είναι το πολύ χαμηλό ποσοστό έκπτωσης που παίρνουμε από τους εκδότες-προμηθευτές και κυρίως αυτούς του ξενόγλωσσου, αλλά και κάποιους μεγαλοεκδότες που σε κάποιες αλυσίδες κάνουν μεγαλύτερες εκπτώσεις... Γι' αυτό καλούμε όλους τους συναδέλφους να κρατήσουν τη λιανική τιμή των βιβλίων χωρίς αποκλίσεις είτε προς τα πάνω είτε προς τα κάτω εφαρμόζοντας τις διατάξεις του νόμου. Να λάβουν σοβαρά την παραπάνω τοποθέτηση γνωρίζοντας ότι ο σύλλογος θα συντονίσει αυτή την προσπάθεια και είναι σε θέση να διαβεβαιώσει σαν αρχή την αποδοχή της πρότασης από τα κεντρικά και μεγαλύτερα βιβλιοπωλεία της πόλης μας... Ο σύλλογος έστειλε από μια αφίσα ή έναν σελιδοδείκτη που θα βοηθήσει το συνάδελφο στην επικοινωνία με τους πελάτες, τονίζοντας το γεγονός ότι η σταθερή ενιαία τιμή βιβλίου καθορίζεται από τους εκδότες και όχι από εμάς... Τακτικές προηγούμενων ετών, όπως ο τιμολογιακός πόλεμος, ροκανίζει το καθαρό μας κέρδος... Πρέπει επιτέλους να αντιδράσουμε και να σταματήσουμε τις παράνομες εκπτώσεις που ζημιώνουν το μέλλον των επιχειρήσεων μας...» Για το περιεχόμενο του πιο πάνω άρθρου του Προέδρου του ΣΒΘ ζητήθηκαν από την Επιτροπή διευκρινήσεις, ειδικά όσον αφορά τις προσπάθειες που έκανε για την επίτευξη του σκοπού του, κατά τα άνω, όπως ο ίδιος αναφέρει. Ο ανωτέρω, εκτός άλλων, ενημέρωσε ότι αρχικά έγινε μια συνάντηση το Πάσχα 2009, μεταξύ αυτού και ορισμένων βιβλιοπωλών, στο τέλος δε του καλοκαιριού του 2009 είχε μια ουσιαστική συνάντηση με τους (...), (...) και (...) σχετικά με την εφαρμογή της ενιαίας τιμής του βιβλίου χωρίς παρεκκλίσεις. Ανέλαβε δε ο ανωτέρω την πρωτοβουλία αυτή λόγω της έλλειψης προστασίας του βιβλιοπώλη, αφού η λιανική τιμή του βιβλίου ορίζεται από το ν.2557/1997, ενώ η χονδρική τιμή από τους εκδότες-χονδρεμπόρους, με αποτέλεσμα οι βιβλιοπώλες να είναι απροστάτευτοι, το περιθώριο κέρδος τους να περιορίζεται στην έκπτωση

Αριθμός απόφασης: 1474/2014

ση του 10% που προβλέπεται από το ν.2557/1997 και πραγματοποιούν ορισμένα βιβλιοπωλεία, γεγονός που δημιουργεί για τους ίδιους πρόβλημα επιβίωσης. Κατά τη διάρκεια του ελέγχου ζητήθηκαν και προσκομίσθηκαν τα πρακτικά του συλλόγου έτους 2005 έως 2010, από τα οποία προκύπτει ότι τα ζητήματα που απασχόλησαν το σύλλογο είναι η τήρηση και τροποποίηση του νόμου για την ενιαία τιμή βιβλίου, οι εκπτώσεις στα ξενόγλωσσα βιβλία, καθώς και η διάθεση βιβλίων από τα φροντιστήρια. Κατά τον ίδιο έλεγχο βρέθηκαν διάφορα έγγραφα, μεταξύ των οποίων και επιστολή του ΣΒΘ προς τα βιβλιοπωλεία (από Σεπτέμβριο 2009), όπου επίσης θίγονται τα ζητήματα της ενιαίας τιμής των βιβλίων, καλούνται δε οι βιβλιοπώλες να αντιδράσουν και να σταματήσουν τις παράνομες εκπτώσεις. Στη συγκεκριμένη επιστολή αναγράφεται «Τακτικές προηγούμενων ετών και τιμολογιακός πόλεμος ροκανίζει το καθαρό μας κέρδος. Πρέπει επιτέλους να αντιδράσουμε και να σταματήσουμε τις παράνομες εκπτώσεις που ζημιώνουν το μέλλον των επιχειρήσεων μας... Καλούμε όλους τους συναδέλφους να κρατήσουν τη λιανική τιμή των βιβλίων χωρίς αποκλίσεις είτε προς τα πάνω είτε προς τα κάτω εφαρμόζοντας τις διατάξεις του νόμου. Να λάβουν σοβαρά υπόψη την παραπάνω τοποθέτηση γνωρίζοντας ότι ο σύλλογος θα συντονίσει αυτή την προσπάθεια και είναι σε θέση να διαβεβαιώσει σαν αρχή, την αποδοχή της πρότασης από τα κεντρικά και μεγαλύτερα βιβλιοπωλεία της πόλης μας. Επίσης θα σας στείλουμε και μια αφίσα ή σελιδοδείκτη που θα σας βοηθήσει επικοινωνιακά με τους πελάτες σας τονίζοντας το γεγονός της σταθερής ενιαίας τιμής βιβλίου που καθορίζεται από τους εκδότες. Θα σας σταλεί και ένα έντυπο αποδοχής της πρότασης που θα μας στείλετε με φαξ.», το οποίο πράγματι εστάλη συνημμένο με την ως άνω επιστολή. Ο (...) του ΣΒΘ, απατώντας στην από 28.9.2010 επιστολή της Γεν. Δ/σης Ανταγωνισμού (αρ. πρωτ. 6616/22.10.2010) ανέφερε, μεταξύ άλλων, ότι τα μόνα βιβλιοπωλεία που απάντησαν είναι πέντε (...) και προσκόμισε τα αντίστοιχα φαξ που είχαν σταλεί από τα πέντε αυτά βιβλιοπωλεία. Το έντυπο αποδοχής της πρότασης ανέφερε : « Έλαβα γνώση και χαιρετώ την πρόταση του Συλλόγου Βιβλιοχαρτοπωλών Θεσσαλονίκης. Με το παρόν δηλώνω ότι θα ακολουθήσω την ενιαία τιμολογιακή πολιτική των βιβλίων, που καθορίζεται από τους εκδότες και προστατεύεται από τον νόμο» Στα γραφε-

Αριθμός απόφασης: 1474/2014

ία του ΣΒΘ βρέθηκαν τελικά δέκα (10) από τα ανωτέρω έντυπα αποδοχής, (...). Εξάλλου, πάνω στους σελιδοδείκτες αναγραφόταν «Ενιαία τιμή βιβλίου όπως καθιερώνεται στον νόμο 2557/1997, σημαίνει ότι κάθε τίτλος βιβλίου που εκδίδεται, επανεκδίδεται ή ανατυπώνεται, πωλείται προς το κοινό στην ίδια τιμή λιανικής πώλησης από όλα τα σημεία λιανικής πώλησης. Την ενιαία τιμή την καθορίζει ο εκδότης για κάθε βιβλίο που εκδίδει». Με βάση την ανωτέρω εισήγηση εισήχθη η υπόθεση για συζήτηση ενώπιον της Επιτροπής Ανταγωνισμού στις 30.6.2011, κατά την οποία κλητεύθηκαν όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη που παραστάθηκαν, πλην του Συλλόγου Βιβλιοχαρτοπωλών Θεσσαλονίκης, που αν και κλητεύθηκε δεν παραστάθηκε. Επακολούθησε ακροαματική διαδικασία, αναπτύχθηκε η σχετική εισήγηση και τα επιχειρήματα των μερών. Μετά το πέρας της ακροαματικής διαδικασίας, και αφού προηγουμένα ορίστηκε ως σχετική αγορά του προϊόντος στην ένδικη υπόθεση η αγορά λιανικής πώλησης βιβλίου μέσω βιβλιοπωλείων και ως γεωγραφική αγορά ο νομός Θεσσαλονίκης, εκδόθηκε η προσβαλλόμενη 527/VI/1.9.2011 απόφαση, που δημοσιεύθηκε νόμιμα (ΦΕΚ Β 3072/2012), με την οποία έγινε δεκτό ότι από τα παραπάνω έγγραφα και λοιπά στοιχεία προκύπτει με σαφήνεια ότι αντικείμενο των ενεργειών του ΣΒΘ και των επιχειρήσεων που συμμετείχαν στις σχετικές επαφές ή πρακτικές (μεταξύ των οποίων η προσφεύγουσα εταιρεία), ήταν ο καθορισμός ορισμένης και σταθερής λιανικής τιμής πώλησης των βιβλίων από όλα τα βιβλιοπωλεία της Θεσσαλονίκης, χωρίς αποκλίσεις προς τα κάτω ή προς τα πάνω (υπό την μορφή εκπτώσεων στα όρια του νόμου). Η συμπεριφορά αυτή θεωρήθηκε απαγορευμένη σύμπραξη με αντικείμενο τον καθορισμό της τιμολογιακής πολιτικής των μελών του ΣΒΘ, αλλά και εναρμονισμένη πρακτική των προαναφερόμενων μελών του συλλόγου (και της προσφεύγουσας), ιδίως λόγω της επαφής της με άλλα μέλη (ανταγωνιστές στην αγορά του βιβλίου) και αποκάλυψης των μελλοντικών της σχεδίων όσον αφορά την τιμολογιακή της πολιτική, ειδικά στο θέμα των εκπτώσεων, που στοιχειοθετεί παράβαση του άρθρου 1 του ν.703/1977, για την οποία επιβλήθηκαν, ειδικά σε βάρος της προσφεύγουσας: α) υποχρέωση να παύσει τις διαπιστωθείσες παραβάσεις για καθορισμό εκπτώτικης πολιτικής και να παραλείπει αυτές στο μέλλον. β) πρόστιμο ύψους 27.180 ευρώ, γ) υποχρέωση να απέ-

Αριθμός απόφασης: 1474/2014

χει στο μέλλον από οποιαδήποτε ανακοίνωση ή σύσταση που θα αφορά άμεσα ή έμμεσα τη διαμόρφωση της εκπτώτικής και εν γένει εμπορικής πολιτικής της δ) απειλή χρηματικής ποινής 5.000 ευρώ για κάθε ημέρα μη συμμόρφωσης με τις υποδείξεις της απόφασης αυτής.

6. Επειδή, με την κρινόμενη προσφυγή προβάλλονται, κατ' αρχήν, λόγοι ακυρότητας της πιο πάνω απόφασης της Επιτροπής Ανταγωνισμού για παραβίαση θεμελιωδών δικαιωμάτων άμυνας του διοικουμένου, ειδικότερα δε α) παραβίαση των αρχών αμεροληψίας, δίκαιης δίκης και ίσης μεταχείρισης, γιατί στην εισήγηση του κ. Μπιτούνη αναγράφεται εσφαλμένα ότι ο (...) κατέθεσε επί λέξει ότι «.. απόρροια της συνεννόησης αποτέλεσε το άρθρο στο βιβλιοχαρτοπωλικό Βήμα, το οποίο ενημέρωνε για τις ενέργειες που αποφασίστηκαν», προσπαθώντας έτσι αυθαίρετα και κατά πρωτοφανή διαστρέβλωση να συνδεθεί η συνάντηση του Αυγούστου 2009 με κάποιους επιχειρηματίες και με το άρθρο αυτό, ενώ το ορθό είναι ότι ο ανωτέρω δήλωσε « ότι οι προσπάθειες ... (που αναφέρονται στο σχετικό ερωτηματολόγιο ελέγχου) οι οποίες οδήγησαν και στη σύνταξη και αποστολή του ανωτέρω άρθρου». Με τον τρόπο όμως αυτό, κατά την άποψη αυτή, παραβιάσθηκε η αρχή της δίκαιης δίκης και η αρχή της ισότητας, αφού τα μέλη της Επιτροπής κλήθηκαν να κρίνουν επί κατηγορητηρίου που βασίσθηκε σε ανυπόστατα στοιχεία, ενώ, μετά την αφαίρεση του αιτιώδους συνδέσμου ανάμεσα στη συνάντηση της Θεσσαλονίκης τον Αύγουστο 2009 και των πρωτοβουλιών του (...), είναι άδικη, αναιτιολόγητη και άνιση η απόδοση ευθυνών στις τρεις αυτές επιχειρήσεις . Η συγκεκριμένη δε ενέργεια αναδεικνύει και την έλλειψη αμεροληψίας του Εισηγητή και των στελεχών της ΓΔΑ που, ως βοηθοί Εισηγητή, συμμετείχαν στη σύνταξη της ένδικης έκθεσης-εισήγησης. β) παραβίαση της αρχής της φανεράς δράσης των συντεταγμένων οργάνων της Πολιτείας, ενόψει της διάταξης του άρθρου 5 παρ. 3 του Κανονισμού Λειτουργίας της Επιτροπής που ορίζει ότι οι συνεδριάσεις της δεν είναι δημόσιες. γ) παράβαση ουσιώδους τύπου της διαδικασίας έκδοσης της λόγω παρέμβασης στη διαδικασία από πρόσωπα που δεν δικαιούνται από το νόμο να υποβάλλουν ερωτήσεις, συγκεκριμένα δε των υπαλλήλων της Γενικής Διεύθυνσης Ανταγωνισμού (...) και (...).

Αριθμός απόφασης: 1474/2014

7. Επειδή, όσον αφορά τον πρώτο λόγο, σύμφωνα με τον οποίο η προσβαλλόμενη απόφαση εκδόθηκε, κατά παράβαση της αρχής της αμεροληψίας που κατοχυρώνεται στο Σύνταγμα και έχει αποτυπωθεί στο άρθρο 7 του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας (ν.2690/1999), σύμφωνα με την οποία τα όργανα της Διοίκησης πρέπει να παρέχουν εγγυήσεις αμερόληπτης κρίσης, ώστε να δημιουργείται στους πολίτες η πεποίθηση περί του ανεπηρέαστου αυτών και του αδιάβλητου των εκδιδόμενων από αυτά πράξεων, πρέπει να σημειωθούν τα εξής: Κατά την έννοια της διάταξης του άρθρου 7 του ν. 2690/1999 (Α' 45) τα μέλη των συλλογικών οργάνων της Διοίκησης δεν παρέχουν εγγυήσεις αμερόληπτης κρίσης όχι μόνο όταν έχουν προσωπικό συμφέρον από την έκβαση της συγκεκριμένης υπόθεσης ή ιδιαίτερο δεσμό ή ιδιαίζουσα σχέση ή εχθρότητα με τους ενδιαφερομένους, αλλά και όταν, γενικότερα, είναι δυνατόν να δημιουργηθεί εύλογα η υπόνοια ότι έχουν ήδη σχηματισμένη και συνεπώς προειλημμένη γνώμη για τη συγκεκριμένη υπόθεση. Τέτοια υπόνοια αμεροληψίας δεν δημιουργείται όμως από την έκφραση της γνώμης μέλους συλλογικού οργάνου κατά την άσκηση των καθηκόντων του ή, πολύ περισσότερο, από μόνη την ιδιότητα κάποιων μελών . Ενόψει αυτών, δεν τίθεται ζήτημα παραβίασεως της αρχής της αμεροληψίας της Διοικήσεως εκ μόνου του γεγονότος ότι ο Εισηγητής προέβη σε μία λανθασμένη διατύπωση ή σε σημείωση μέσα σε εισαγωγικά συγκεκριμένης μαρτυρίας του (...), όπως προαναφέρεται στην 5η σκέψη, ανεξάρτητα μάλιστα από το γεγονός αν αυτή είχε ιδιαίτερη βαρύτητα ή όχι για την τελική κρίση του συλλογικού οργάνου (που πάντως δεν συντρέχει στην ένδικη περίπτωση, που η τελική κρίση του διαμορφώθηκε από ένα συνδυασμό γεγονότων και στοιχείων, π.χ. εν γένει δηλώσεις(...) (όχι μόνο η επίμαχη), έγγραφα που βρέθηκαν στα γραφεία του συλλόγου, δημοσίευμα σε εφημερίδα, καταθέσεις λοιπών εμπλεκομένων μερών κλπ.) . Ο Εισηγητής, που στην Εισήγηση περιέγραψε μέσα σε εισαγωγικά ορισμένη φράση που αποδίδεται στον (...), ανάμεσα σε πολλές άλλες (άλλες των οποίων αποδόθηκαν ελεύθερα και άλλες εντός εισαγωγικών), κατά την ακροαματική διαδικασία ενώπιον της Επιτροπής προέβη σε διόρθωση ήδη από την αρχή της διαδικασίας, αναφέροντας ότι «από παραδρομή είχαν μπει εισαγωγικά. Δεν είναι έτσι, είναι ελεύθερη μεταφορά των όσων είχε καταθέσει ο (...) και για

Αριθμός απόφασης: 1474/2014

την αποκατάσταση και για την άρση οποιασδήποτε παρανόησης, καταθέτω στην γραμματεία και είναι στη διάθεση σας η σχετική διόρθωση» (βλ. σχετ. πρακτικά συζήτησης της 30.6.2011) . Συνεπώς, κατά την εξέλιξη της ακροαματικής διαδικασίας είχε ήδη διορθωθεί το σχετικό σημείο της εισήγησης, τα μέλη της Επιτροπής, αλλά και τα διάδικα μέρη, είχαν πλήρη ενημέρωση για το ακριβές περιεχόμενο της κατάθεσης του πιο πάνω Εισηγητή και, κατά τον τρόπο αυτό, δεν υπήρξε καμία υπόνοια μεροληψίας για τον Εισηγητή ή άλλο μέλος, ούτε βέβαια υπήρξε, μετά τις προαναφερόμενες διευκρινήσεις, κίνδυνος δικονομικής ή άλλης βλάβης της προσφεύγουσας για την αιτία αυτή. Δεδομένου δε ότι δεν προβάλλεται, ούτε αποδεικνύεται, άλλη συγκεκριμένη αιτίαση ως προς την παράβαση της αρχής της αμερόληπτης κρίσης από τον Εισηγητή, σε συνδυασμό με το γεγονός ότι η συμμετοχή στην συνεδρίαση του συλλογικού οργάνου της Αρχής μέλους, που έχει ορισθεί ως εισηγητής, δεν δημιουργεί κακή σύνθεση αυτού, ούτε όμως ζήτημα αμεροληψίας μόνο για το λόγο αυτό, εφόσον η διατύπωση γνώμης από αυτό ανάγεται στην άσκηση καθήκοντος που προβλέπεται από το σχετικό νόμο, ο σχετικός λόγος που προβάλλεται ως προς τα ζητήματα αυτά πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος (ΣΤΕ 2007/2013, 4240-3/2010 επταμ., ολομ. ΣΤΕ 676/2005). Ούτε όμως προκύπτει παραβίαση της αρχής της ισότητας από το γεγονός ότι η Επιτροπή, στα πλαίσια αξιολόγησης των πραγματικών στοιχείων που είχε στη διάθεση της, οδηγήθηκε στο συμπέρασμα ότι οι κυρίαρχες επιχειρήσεις που συμμετείχαν στην ένδικη «σύμπραξη» ήταν μόνο τρεις (μια των οποίων η προσφεύγουσα).

8. Επειδή, ακόμη και αν θεωρηθεί, κατά τον ειδικότερο λόγο της προσφυγής περί παραβίασεως του δικαιώματος της δίκαιης δίκης, ότι η επίμαχη υπόθεση αφορά σε κατηγορίες «ποινικής φύσης», κατά την έννοια του άρθρου 6 παρ. 1 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΣΔΑ), με συνέπεια η προσφεύγουσα να είχε το δικαίωμα να κριθούν οι κατηγορίες αυτές από δικαστήριο που παρέχει τις προβλεπόμενες στη διάταξη αυτή εγγυήσεις, πάντως, η εν λόγω διάταξη δεν απαγορεύει, σε περίπτωση παράβασης διατάξεων του δικαίου του ανταγωνισμού, τη διαπίστωση της παράβασης και την επιβολή «ποινής» από διοικητική αρχή που δεν πληροί τις απαιτήσεις της διάταξης αυ-

Αριθμός απόφασης: 1474/2014

τής, όπως η Επιτροπή Ανταγωνισμού, εφόσον η σχετική διοικητική πράξη υπόκειται σε ένδικο βοήθημα ενώπιον δικαιοδοτικού οργάνου που πληροί τις απαιτήσεις του άρθρου 6 παρ. 1 της ΕΣΔΑ (βλ. απόφαση του ΕΔΔΑ της 27.9.2011 στην υπόθεση 43509/08, Menarini Diagnostics κατά Ιταλίας, σκέψεις 58-59), τέτοιο δε ένδικο βοήθημα είναι η προσφυγή ουσίας κατά αποφάσεων της Επιτροπής Ανταγωνισμού, ενώπιον του αρμοδίου Διοικητικού Εφετείου. Συνεπώς, είναι απορριπτός ως αβάσιμος και ο ισχυρισμός που προβάλλεται για παραβίαση, κατά τη διαδικασία ενώπιον της Επιτροπής Ανταγωνισμού, του άρθρου 6 παρ. 1 της ΕΣΔΑ, δηλαδή του δικαιώματος κάθε προσώπου για εκδίκαση της υπόθεσής του από αμερόληπτο δικαστήριο. (ΣΤΕ 2365/2013)

9. Επειδή, περαιτέρω, σύμφωνα με το άρθρο 43 παρ. 2 τού Συντάγματος, «Ύστερα από πρόταση του αρμόδιου Υπουργού επιτρέπεται η έκδοση κανονιστικών διαταγμάτων, με ειδική εξουσιοδότηση νόμου και μέσα στα όριά της. Εξουσιοδότηση για έκδοση κανονιστικών πράξεων από άλλα όργανα της διοίκησης επιτρέπεται προκειμένου να ρυθμιστούν ειδικότερα θέματα ή θέματα με τοπικό ενδιαφέρον ή με χαρακτήρα τεχνικό ή λεπτομερειακό.». Κατά την έννοια της διάταξης αυτής, «ειδικότερα θέματα», για τη ρύθμιση των οποίων επιτρέπεται η νομοθετική εξουσιοδότηση σε άλλα πλην του Προέδρου της Δημοκρατίας όργανα της Διοικήσεως, αποτελούν μερικότερες περιπτώσεις θεμάτων που ρυθμίζονται ήδη, σε γενικό έστω, αλλά πάντως ορισμένο πλαίσιο, στο ίδιο το κείμενο του τυπικού νόμου. Δεδομένου ότι διατάξεις με τις οποίες ρυθμίζονται τα της λειτουργίας εν γένει της Επιτροπής Ανταγωνισμού και της διαδικασίας ενώπιόν της περιέχονται στο Ν. 703/1977, εγκύρως, από την ανωτέρω συνταγματική άποψη, παρέχεται με το άρθρο 8 παρ. 10 του ίδιου νόμου, η εξουσιοδότηση προς περαιτέρω, ειδικότερη ρύθμιση των θεμάτων αυτών με υπουργική απόφαση (βλ. ΣΤΕ Ολομ. 1300/2011). Σύμφωνα δε με τις διατάξεις του άρθρου 5 παρ. 3 του Κανονισμού Λειτουργίας και Διαχείρισης της Επιτροπής Ανταγωνισμού ο οποίος θεσπίστηκε με την υπ' αριθμ. 8275/15.12.2006 κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Οικονομίας και Οικονομικών και Ανάπτυξης (Β' 1890/29.12.2006), οι συνεδριάσεις της Επιτροπής Ανταγωνισμού δεν είναι δημόσιες. Η ρύθμιση αυτή δεν αντίκειται ούτε στη

Αριθμός απόφασης: 1474/2014

συνταγματική αρχή της φανεράς δράσης των συντεταγμένων οργάνων της Πολιτείας, η οποία δεν επιβάλλει γενικά δημοσιότητα των συνεδριάσεων των συλλογικών οργάνων της Διοίκησης, ούτε, ενόψει όσων έγιναν δεκτά στην 8η σκέψη, στο άρθρο 6 της ΕΣΔΑ. Πρέπει να σημειωθεί δε ότι με την επικαλούμενη από την προσφεύγουσα 3319/2010 απόφαση της Ολομέλειας του Συμβουλίου της Επικρατείας (με την οποία έγινε δεκτή αίτηση ακύρωσης πράξης της προβλεπόμενης από το άρθρο 19 παρ. 2 του Συντάγματος Αρχής Διασφάλισης Απορρήτου των Επικοινωνιών) δεν υιοθετήθηκε, όπως εσφαλμένα υπολαμβάνει η προσφεύγουσα, γενικός κανόνας ότι, βάσει του Συντάγματος ή/και της ΕΣΔΑ, οι αποφάσεις των ανεξάρτητων διοικητικών αρχών με τις οποίες επιβάλλονται κυρώσεις στους διοικούμενους πρέπει να εκδίδονται μετά από δημόσια συνεδρίαση. (ΣΤΕ 2390/2012). Ο αντίθετος ισχυρισμός που προβάλλεται από την προσφεύγουσα ως προς τα ζητήματα αυτά είναι απορριπτέος επίσης ως αβάσιμος.

10. Επειδή, περαιτέρω, στο άρθρο 20 του προαναφερόμενου Κανονισμού Λειτουργίας και Διαχείρισης της Επιτροπής Ανταγωνισμού ορίζονται τα εξής : « 1.... 3. Μετά την εκφώνηση το λόγο λαμβάνει ο Γενικός Εισηγητής, ο οποίος, επικουρούμενος από τους εισηγητές της υπόθεσης, αναπτύσσει συνοπτικά την εισήγηση του. Η εισήγηση περιλαμβάνει έκθεση των πραγματικών περιστατικών της υπόθεσης, νομική εκτίμηση και προτάσεις. Τον Γενικό Εισηγητή απόντα ή κωλυόμενο αναπληρώνει στις συνεδριάσεις της Επιτροπής ο Διευθυντής ή Προϊστάμενος του Τμήματος, το οποίο χειρίζεται την υπόθεση που συζητείται κάθε φορά, και τούτου απόντος ή κωλυομένου, αναπληρωτής που ορίζεται με πράξη του Προέδρου της Επιτροπής. 4..... 5. Τα Μέλη της Επιτροπής και ο Γενικός Εισηγητής μπορούν, με άδεια του Προέδρου, να υποβάλουν ερωτήσεις προς τα μέρη ή τους νόμιμους εκπροσώπους τους και προς τους μάρτυρες. Τα μέρη, με άδεια του Προέδρου, μπορούν να υποβάλουν ερωτήσεις στους νόμιμους εκπροσώπους και τους μάρτυρες των άλλων μερών. 6...». Περαιτέρω, στο άρθρο 8 παρ. 10 του ν. 703/1977, όπως αντικαταστάθηκαν οι παράγραφοι 3 έως 20 με το άρθρο 11 του ν. 3784/2009, ορίζεται ότι : « 10. Η Επιτροπή Ανταγωνισμού συνεδριάζει νόμιμα σε Ολομέλεια, εφόσον μετέχουν στη συνεδρίαση ο Πρόεδρος, ο Εισηγητής και τρία τουλάχιστον μέλη, τακτικά ή αναπληρωματικά, απο-

Αριθμός απόφασης: 1474/2014

φασίζει δε κατά πλειοψηφία των παρόντων. Σε περίπτωση ισοψηφίας υπερισχύει η ψήφος του Προέδρου ή του Προεδρεύοντος κατά περίπτωση. Τα Τμήματα της Επιτροπής Ανταγωνισμού συνεδριάζουν νόμιμα, εφ' όσον μετέχουν στη συνεδρίαση ο προεδρεύων, ο Εισηγητής και ένα επιπλέον τακτικό ή αναπληρωματικό μέλος. Τόσο στην Ολομέλεια όσο και σε κάθε τμήμα, συμμετέχουν, χωρίς ψήφο, οι υπάλληλοι της Γενικής Διεύθυνσης Ανταγωνισμού που συνεπικουρούν τον Εισηγητή και ο Γραμματέας της Ολομέλειας ή του Τμήματος που ορίζεται κατά περίπτωση από τον Πρόεδρο της Επιτροπής Ανταγωνισμού με τον αναπληρωτή του και προέρχεται από τους υπαλλήλους της Γενικής Διεύθυνσης Ανταγωνισμού που απαρτίζουν το Γραφείο Προέδρου».

11. Επειδή, προβάλλει η προσφεύγουσα ότι, κατά παράβαση ουσιώδους τύπου της διαδικασίας, κατά την ακροαματική διαδικασία ενώπιον της Επιτροπής, που οδήγησε στην έκδοση της προσβαλλόμενης απόφασης, έγινε παρέμβαση από την κ. (...) και την κ. (...) (στελέχη της Γενικής Δ/σης Ανταγωνισμού) που με την υποβολή κρίσιμων ερωτήσεων σε μάρτυρες, επηρέασαν αρνητικά στη συναγωγή συγκεκριμένων συμπερασμάτων σε βάρος των ισχυρισμών της. Όμως, τα συγκεκριμένα άτομα, που συνεπικουρούσαν νόμιμα τον Εισηγητή (βλ. σχετ. 849/10.2.2011 έγγραφο ορισμού τους της Γεν. Δ/σης Ανταγωνισμού), νομίμως συμμετείχαν στην ακροαματική διαδικασία ενώπιον της Επιτροπής Ανταγωνισμού, χωρίς ψήφο, σύμφωνα με την παράγραφο 10 του άρθρου 8 του ν. 703/1977, όπως αντικαταστάθηκε η διάταξη αυτή με το άρθρο 11 του ν. 3784/2009. Κατά συνέπεια, οι ανωτέρω μπορούσαν να υποβάλλουν ερωτήσεις προς τα μέρη, για την αποτελεσματικότερη διερεύνηση της υπόθεσης, εφόσον με τον τρόπο αυτόν δεν παραβιάζεται το δικαίωμα της προσφεύγουσας να αμυνθεί κατά τη διοικητική διαδικασία, ενόψει μάλιστα του γεγονότος ότι τα μέλη αυτά δεν παρέστησαν τελικά στην διάσκεψη και λήψη απόφασης, όπως προκύπτει από τα σχετικά πρακτικά, ο δε αντίθετος ισχυρισμός είναι απορριπτέος ως αβάσιμος. Τα ανωτέρω ισχύουν ανεξάρτητα από το γεγονός ότι στη συγκεκριμένη περίπτωση, όπως προκύπτει από τα σχετικά πρακτικά, οι συγκεκριμένες ερωτήσεις υποβλήθηκαν δια του Προέδρου της Επιτροπής και πάντως με άδεια του.

Αριθμός απόφασης: 1474/2014

12. Επειδή, περαιτέρω, όσον αφορά την ουσιαστική βασιμότητα της προσβαλλόμενης απόφασης, η προσφεύγουσα προβάλλει ειδικότερα τα εξής: α) η απόφαση αυτή εκδόθηκε μετά από ανεπαρκή και εσφαλμένη εκτίμηση του αποδεικτικού υλικού, καθώς και της φύσης της συγκεκριμένης αγοράς, ενόψει των ρυθμίσεων του ν.2557/1997, β) στηρίζεται σε εσφαλμένο καθορισμό της σχετικής αγοράς προϊόντος και γ) σε εσφαλμένη διαπίστωση περί ύπαρξη απόφασης, ένωσης επιχειρήσεων ή ύπαρξης συμφωνίας ή εναρμονισμένης πρακτικής για τον καθορισμό τιμών. Ειδικότερα προβάλλεται ότι με τις διατάξεις του ν.2557/1997 έχει θεσπισθεί σύστημα ενιαίας τιμής βιβλίου, αντίστοιχο με ρυθμίσεις άλλων ευρωπαϊκών κρατών, στα πλαίσια αναγνώρισης του πολιτιστικού και παιδευτικού ρόλου του βιβλίου, προκειμένου να αποφευχθούν φαινόμενα αθέμιτου ανταγωνισμού στη διάθεση στο κοινό βιβλίων που εκδίδονται στην Ελλάδα ή βιβλίων που τυπώνονται στο εξωτερικό στην ελληνική γλώσσα και κυκλοφορούν στην Ελλάδα. Με τον τρόπο αυτό περιορίζεται ο ανταγωνισμός, αφού επιβάλλεται στον παραγωγό/εκδότη συγκεκριμένη τιμή λιανικής ως βάση αναφοράς, ενώ καταλείπεται ένα ελάχιστο όριο στον ανταγωνισμό στην λιανική τιμή πώλησης, που περιορίζεται σε μία έκπτωση από 0 έως 10% επί της καθοριζόμενης τιμής λιανικής. Το στοιχείο αυτό, κατά την άποψη της προσφεύγουσας, δεν λήφθηκε επαρκώς υπόψη από την Επιτροπή, που θα έπρεπε σοβαρά να λάβει υπόψη ότι οι εμπλεκόμενες επιχειρήσεις δραστηριοποιούνται σε ένα ρυθμιστικό περιβάλλον με μηδαμινά περιθώρια ανταγωνισμού. Όσον αφορά δε τον αυθαίρετο ορισμό της σχετικής αγοράς στην κρινόμενη υπόθεση (αγορά λιανικής πώλησης βιβλίου μέσω βιβλιοπωλείων) υποστηρίζεται ότι είναι παντελώς εσφαλμένος, αφού δεν λαμβάνει υπόψη τον σημαντικότερο αριθμό πωλήσεων βιβλίων που γίνονται πλέον μέσω σούπερ μάρκετ και πολυκαταστημάτων (Public, Fnac, Hondos, Jumbo) ή μέσω διαδικτύου (πώληση από απόσταση). Ειδικά δε τα πολυκαταστήματα ή σούπερ μάρκετ κάλυπταν, κατά την άποψη αυτή, το (...) % των πωλήσεων βιβλίων το έτος 2009 ή το (...) % το 2010, ενώ η πώληση από απόσταση έχει ραγδαία αύξηση τα τελευταία χρόνια και είναι εναλλάξιμη με τις άλλες δύο κατηγορίες. Αν όμως η Ε.Α., κατά την άποψη αυτή, είχε συμπεριλάβει στη σχετική αγορά του βιβλίου και τις πωλήσεις μέσω των ανωτέρω καταστημάτων, θα

Αριθμός απόφασης: 1474/2014

είχε σίγουρα καταλήξει στο ορθό συμπέρασμα ότι το αθροιστικό μερίδιο των τριών εμπλεκόμενων επιχειρήσεων δεν είναι (...)% , όπως αναφέρεται στην προσβαλλόμενη απόφαση, αλλά κάτω του (...)% , ποσοστό τόσο μικρό που, προφανώς, δεν θα μπορούσε να επηρεάσει τον ανταγωνισμό στη συγκεκριμένη αγορά. Περαιτέρω υποστηρίζεται ότι είναι εσφαλμένο, στηριζόμενο σε ελεγχόμενης ορθότητας στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ του έτους 2005, το μερίδιο αγοράς που αποδίδεται στις τρεις αυτές εταιρείες, ενώ ήδη κατά τον κρίσιμο χρόνο διερεύνησης της ένδικης υπόθεσης λειτουργούσαν στη Θεσσαλονίκη δύο μεγάλα πολυκαταστήματα της Public (με τεράστιο τζίρο στο χώρο του βιβλίου), καθώς και άλλα (Hondos, Virgin, Jumbo κλπ.), γεγονός που είναι κρίσιμο, όσον αφορά την δυνατότητα αυτού του μικρού ποσοστού, στο σύνολο της αγοράς βιβλίου, να καθορίσει τις τιμές.

13. Επειδή, εξάλλου, η Επιτροπή Ανταγωνισμού υποστηρίζει με το υπόμνημα που παραδεκτά κατατέθηκε α) ότι για τον προσδιορισμό της σχετικής αγοράς του ένδικου προϊόντος, αφού έλαβε υπόψη τα διαφορετικού τύπου σημεία και μορφές λιανικής πώλησης, κατέληξε στο ορθό συμπέρασμα ότι στην ένδικη περίπτωση η σχετική αγορά προϊόντος είναι η αγορά λιανικής πώλησης βιβλίου μέσω βιβλιοπωλείων, β) ότι η συνάντηση του Προέδρου του ΣΒΘ τον Αύγουστο 2009 με ορισμένους από τους μεγαλύτερους βιβλιοπώλες αντικατοπτρίζει τη βούληση του να συντονίσει τη συμπεριφορά τους στην αγορά λιανικής πώλησης του βιβλίου, και το γεγονός αυτό ενισχύεται από τις μετέπειτα ενέργειες του (δημοσίευση σχετικού άρθρου στο προαναφερόμενο περιοδικό, αποστολή επιστολής κλπ), ενώ για την προκείμενη παράβαση δεν απαιτείται αντιανταγωνιστική πρόθεση, αλλά αρκεί το αντικειμενικά ενδεχόμενο αντιανταγωνιστικό αποτέλεσμα γ) ότι δεν υπήρξε ποτέ δημόσια αποστασιοποίηση των τριών συμμετεχόντων βιβλιοπωλών από την εν λόγω «συμφωνία», ούτε μετά τη δημοσίευση του άρθρου στο πιο πάνω περιοδικό και δ) ότι το πρόστιμο που έχει επιβληθεί είναι νόμιμο και εγγύς στα κατώτερα όρια.

14. Επειδή, προκειμένου να κριθεί αν συμφωνίες ή πρακτικές έχουν ως αντικείμενο τον περιορισμό ή τη νόθευση του ανταγωνισμού, πρέπει καταρχήν να οριοθετηθεί η σχετική αγορά, καθώς και η γεωγραφική αγορά όπου

Αριθμός απόφασης: 1474/2014

επέδρασαν ή μπορούσαν να επιδράσουν αυτές. Το στοιχείο όμως αυτό δεν είναι κρίσιμο, όπως πάγια έχει κριθεί, σύμφωνα με όσα έγιναν δεκτά στην 3η σκέψη, όταν πρόκειται για συμφωνίες ή πρακτικές που έχουν ως αντικείμενο τους τον περιορισμό ή τη νόθευση του ανταγωνισμού, όπως κύρια είναι οι συμφωνίες ή πρακτικές που αφορούν τον καθορισμό της λιανικής τιμής πώλησης, όπως η αποδιδόμενη στην κρινόμενη υπόθεση. Ανεξάρτητα όμως των ανωτέρω, και ανεξάρτητα του γεγονότος ότι πράγματι υπάρχουν ειδικότερες κατηγορίες στην αγορά του βιβλίου και θα μπορούσαν να υποστηριχθούν ειδικότερες διακρίσεις αγοράς (είτε με βάση την κατηγορία βιβλίων, είτε με βάση τα κανάλια διανομής-πώλησης), η σχετική αγορά του βιβλίου που ενδιαφέρει στην ένδικη περίπτωση, με το συγκεκριμένο πραγματικό που προαναφέρεται, αφορά πράγματι τη σχετική αγορά λιανικής πώλησης βιβλίων μέσω των βιβλιοπωλείων και τη γεωγραφική περιοχή του νομού Θεσσαλονίκης. Τα βιβλία δε που πωλούνται μέσω των βιβλιοπωλείων δεν είναι για τον καταναλωτή (πλην ίσως εξαιρέσεων) εναλλάξιμα ή δυνάμενα να υποκατασταθούν μεταξύ τους από πλευράς ζήτησης ή και προσφοράς ή τιμής, δεδομένου ότι η εξυπηρέτηση από τα βιβλιοπωλεία είναι εξειδικευμένη, επαρκέστερη, προσαρμοσμένη στις απαιτήσεις κάθε αναγνώστη-καταναλωτή, ο οποίος μπορεί να βρει (μόνος του ή με βοήθεια από εξειδικευμένο προσωπικό) ή να παραγγείλει διάφορους τίτλους βιβλίων, ενώ, ειδικά στα σούπερ μάρκετ, καταστήματα παιχνιδιών, πολυκαταστήματα, κυκλοφορεί, κατά τα κοινώς γνωστά, περιορισμένη ποικιλία εκδόσεων (κυρίως των εμπορικότερων από αυτά). Εξάλλου, η εξυπηρέτηση που προσφέρουν τα εν λόγω πολυκαταστήματα (τύπου self-service) δεν είναι η καταλληλότερη για την επιλογή βιβλίων, αφού δεν είναι καθόλου δεδομένο, όπως υποστηρίζεται, ότι ο καταναλωτής έχει επιλέξει από πριν το βιβλίο που αγοράζει. Με την έννοια αυτή, σε πλείστες περιπτώσεις, στην ειδική αυτή κατηγορία καταναλωτών-αγοραστών βιβλίων, δεν αποτελεί κυρίαρχο στοιχείο η χαμηλότερη τιμή, αλλά η καλύτερη εξυπηρέτηση, που, κατά τεκμήριο, παρέχεται στα κλασικά βιβλιοπωλεία. Το τελευταίο αυτό γεγονός δεν χρειαζόταν να στηριχθεί σε καμία ειδικότερη έρευνα, όπως προβάλλεται (ενώ οποιαδήποτε έρευνα π.χ. metron analysis μπορεί να είναι ενδεικτική για κάποιες συμπεριφορές του κοινού, όχι όμως με ιδιαίτερη αποδεικτική

Αριθμός απόφασης: 1474/2014

αξία, όπως κάθε αντίστοιχη μέτρηση, που συναρτάται από το μέγεθος του δείγματος αλλά και την κατηγορία καταναλωτών που αφορούσε, που πάντως δεν προκύπτουν), ούτε, βέβαια, χρειαζόταν να υπολογισθούν αναλυτικά τα μερίδια αγοράς (κύκλος εργασιών, πωλήσεων κλπ) κάθε επιχείρησης που λειτουργεί στη Θεσσαλονίκη και πωλεί βιβλία (όπως π.χ. Public ή Fnac κλπ.), σύμφωνα και με όσα έγιναν δεκτά στην αρχή της σκέψης αυτής. Περαιτέρω, είναι προφανές ότι η ρύθμιση της τιμής του βιβλίου με τις προαναφερόμενες διατάξεις του ν. 2557/1997, με τις οποίες θεσπίζεται, για μεγάλη κατηγορία εκδόσεων και μέχρι δύο έτη, υποχρεωτική τιμή εκδότη και συγκεκριμένο ποσοστό λιανικής τιμής με περιορισμένο δικαίωμα έκπτωσης (0 έως 10%), δεν εμποδίζει τη λειτουργία του ανταγωνισμού όσον αφορά την τιμή πώλησης μέσα στα όρια της προβλεπόμενης εκάστοτε ποσοστιαίας έκπτωσης. (πρβλ. ΣΤΕ 2365/2013). Όλα όσα αντίθετα υποστηρίζονται από την προσφεύγουσα ως προς τα ζητήματα αυτά πρέπει να απορριφθούν ως αβάσιμα. Τέλος, πρέπει να σημειωθεί ότι όταν διαπιστωθεί «συμφωνία» ή σύμπραξη που περιορίζει τον ανταγωνισμό σε ένα τομέα, είναι αδιάφορη για τη στοιχειοθέτηση της ένδικης παράβασης η εξ αντικειμένου ύπαρξη ή μη της δυνατότητας της συμπεριφοράς αυτής να επιφέρει το αποτέλεσμα αυτό (ΣΤΕ 1939/2013). Με την έννοια αυτή αλυσιτελώς προβάλλεται ότι δεν προσδιορίσθηκε ορθά το μερίδιο αγοράς των τριών εμπλεκόμενων επιχειρήσεων στην πώληση βιβλίων στη Θεσσαλονίκη, ειδικότερα δε ότι αυτό είναι σημαντικά μικρότερο από αυτό που προσδιορίσθηκε από την Επιτροπή αν υπολογισθούν και οι πωλήσεις των λοιπών μεγάλων καταστημάτων π.χ. Public, Hondos, Virgin, Jumbo κλπ., με συνέπεια, κατά την άποψη αυτή, να μη μπορεί το μικρό αυτό ποσοστό να επηρεάσει ή καθορίσει τις τιμές στο σύνολο της αγοράς βιβλίου. Για τον ίδιο λόγο αλυσιτελώς προβάλλεται ότι κατά την εκτίμηση του μεριδίου αγοράς των τριών αυτών επιχειρήσεων στη Θεσσαλονίκη λήφθηκαν υπόψη στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ του 2005 και όχι νεώτερα. Πρέπει, πάντως, να σημειωθεί ότι ο έλεγχος της Επιτροπής δεν στηρίχθηκε αποκλειστικά στα προαναφερόμενα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ, αλλά και σε στοιχεία του Ε.ΚΕ.ΒΙ. έτους 2007, καθώς και έτους 2009, σύμφωνα με τα οποία σχετική έρευνα καταναλωτικής συμπεριφοράς του ελληνικού κοινού των βιβλιοπωλείων κατέληξε στο συμπέρασμα ότι υπάρχει

Αριθμός απόφασης: 1474/2014

χαμηλή διείσδυση του διαδικτύου, αλλά και των εναλλακτικών σημείων πώλησης (π.χ. υπεραγορές, σούπερ μάρκετ, πλασιέ κλπ) στην αγορά των καταναλωτών. Εξάλλου, ενώ η ελληνική αγορά είναι μικρή σχετικά σε μέγεθος, λόγω του μεγέθους του πληθυσμού, αλλά και των χαμηλών ποσοστών αναγνωσιμότητας, έχουν αναπτυχθεί στο χώρο αυτό σημαντικές αλυσίδες βιβλιοπωλείων. Σύμφωνα με στοιχεία του Ε.ΚΕ.ΒΙ. τα δέκα μεγαλύτερα σε έκταση βιβλιοπωλεία στην ελληνική επικράτεια βρίσκονται στην Αθήνα, όμως το βιβλιοπωλείο Μαλλιάρης που βρίσκεται στη Θεσσαλονίκη είναι το δεύτερο μεγαλύτερο σε έκταση μετά το βιβλιοπωλείο «Ελευθερουδάκης». Στη Θεσσαλονίκη διαθέτουν υποκαταστήματα, κατά τον κρίσιμο χρόνο, έξι από τις μεγαλύτερες αλυσίδες βιβλιοπωλείων (Παπασωτηρίου, Ελευθερουδάκης, Ιανός, Πρωτοπορία, Leader books, Public), ενώ η προσφεύγουσα εταιρεία (Ιανός) διαθέτει την πλειοψηφία των υποκαταστημάτων της στη Θεσσαλονίκη (4 υποκ/τα στη Θεσσαλονίκη και 2 στην Αθήνα).(σελ. 42-45 προσβαλλόμενης πράξης).

15. Επειδή, κατόπιν των ανωτέρω, το Δικαστήριο λαμβάνει υπόψη του: α) ότι στο τέλος του Αυγούστου 2009 έλαβε χώρα, με πρωτοβουλία του Προέδρου του ΣΒΘ, συνάντηση του τελευταίου με τον (...), καθώς και άλλους δύο επιχειρηματίες, τους (...) και (...) (μέλη του εν λόγω συλλόγου, οι οποίοι λειτουργούν αντίστοιχα δύο από τα μεγαλύτερα βιβλιοπωλεία της πόλης – αλυσίδα ΒΙΒΛΙΟΚΙΝΗΣΗ και Α.ΜΑΛΛΙΑΡΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑ ΑΕ, εκ των οποίων ειδικά ο δεύτερος διατηρεί ένα από τα μεγαλύτερα βιβλιοπωλεία στη χώρα). Κατά τη συνάντηση αυτή, την ύπαρξη της οποίας δεν αμφισβητούν τα ενδιαφερόμενα μέρη, συζητήθηκαν ζητήματα σχετικά με την εφαρμογή «του νόμου για την ενιαία τιμή, δηλαδή η μη πραγματοποίηση παράνομων εκπτώσεων, πρακτική που κατά καιρούς υιοθετούσαν κάποια σημεία λιανικής», γεγονός που δέχεται και η προσφεύγουσα (βλ. σχετ. παραδοχές της προσφεύγουσας στη σελ. 23 δικογράφου προσφυγής), ζητήματα, άλλωστε, που απασχολούσαν τον Σύλλογο, όπως προκύπτει από τα πρακτικά του, από επιστολές του Προέδρου του κλπ (βλ. επιστολή φθινοπώρου 2009 προς βιβλιοπώλες), β) ότι σε σύντομο χρόνο από τη συνάντηση αυτή (αρχές φθινοπώρου 2009) δημοσιεύθηκε στο «ΒΙΒΛΙΟΧΑΡΤΟΠΩΛΙΚΟ ΒΗΜΑ» το προαναφερόμενο άρθρο, με το περιεχόμε-

Αριθμός απόφασης: 1474/2014

νο που περιγράφεται, και εστάλη επιστολή από τον (...) προς τα μέλη του, με σφραγίδα του ΣΒΘ και υπογραφή του (...), με αντίστοιχο περιεχόμενο, φρασεολογία και ύφος (όπως ...να σταματήσουμε τις παράνομες εκπτώσεις... καλούμε όλους τους συναδέλφους να κρατήσουν τη λιανική τιμή των βιβλίων χωρίς αποκλίσεις εφαρμόζοντας τις διατάξεις του νόμου κλπ. βλ. σχετ. 5η σκέψη) που συνιστούν μια προτροπή προς τα μέλη του ΣΒΘ να ακολουθήσουν συγκεκριμένη πρακτική ως προς την τιμή λιανικής πώλησης του βιβλίου, δηλαδή τήρηση της ενιαίας τιμής του βιβλίου (τιμής εκδότη) χωρίς καμία έκπτωση. γ) ότι παράλληλα με την πιο πάνω επιστολή εστάλη προς τους βιβλιοπώλες και φόρμα αποδοχής του περιεχομένου της, προφανώς για να υπάρξει μια έστω άτυπη δέσμευση τους ως προς τη συγκεκριμένη συμπεριφορά. Στην επιστολή αυτή απάντησαν πράγματι ελάχιστοι, (...) όπως προαναφέρεται. (σχετ. φόρμα αποδοχής υπάρχει στη δικογραφία) και δ) ότι στην ίδια αυτή συνάντηση (Αυγούστου 2009) συμφωνήθηκε η έκδοση από το Σύλλογο ενός σελιδοδείκτη που θα ενημέρωνε τους καταναλωτές για τον ν.2557/1997 και θα διανέμονταν από τα βιβλιοπωλεία (βλ. σχετ. σημείωση στη σελ. 28 δικογράφου προσφυγής), ανεξάρτητα από το αν συμφωνήθηκε με ακρίβεια το περιεχόμενο του. Από τη συνεκτίμηση όλων των παραπάνω στοιχείων, ιδίως αυτών που προέρχονται από τον ΣΒΘ, όπως επιστολές, άρθρο, οδηγίες ή συστάσεις σε μέλη του, ανεξαρτήτως αν είχαν ή όχι δεσμευτικό χαρακτήρα, προκύπτουν ευθέως ενδείξεις ως προς την απόφαση του, ως ένωσης επιχειρήσεων με την ευρεία έννοια (και ανεξάρτητα από την νομική της υπόσταση ή το νομικό της χαρακτηρισμό) να προτρέπει τα μέλη του να εφαρμόζουν συγκεκριμένη τιμή που προβλέπεται μεν από το νόμο, χωρίς όμως καμία έκπτωση (η οποία επίσης προβλέπεται από το νόμο μέχρι ποσοστό 10%) . Από τη συνεκτίμηση στο σύνολο τους των παραπάνω, σε συνδυασμό και με τη συνάντηση που πραγματοποιήθηκε με τους τρεις εκπροσώπους των προαναφερόμενων (σημαντικών λόγω του μεγέθους τους) βιβλιοπωλείων, και κυρίως σε συνδυασμό με τη χρονική αλληλουχία αυτών (συνάντησης, επιστολής, δημοσίευσης άρθρου, αποστολή ρήτρας αποδοχής κλπ.), προκύπτει αβίαστα το συμπέρασμα ότι υπήρξε συντονισμένη προσπάθεια του ΣΒΘ (...) για καθορισμό ορισμένης και σταθερής τιμής λιανικής πώλησης (χωρίς καμία έκπτωση), την οπο-

Αριθμός απόφασης: 1474/2014

ία μάλιστα υιοθέτησαν συγκεκριμένες επιχειρήσεις, που προαναφέρονται . Τα ανωτέρω ισχύουν ανεξάρτητα από το γεγονός ότι κάθε μία από τις ανωτέρω πράξεις, χωριστά εξεταζόμενη, δεν αρκεί για τη στοιχειοθέτηση της παράβασης. Η προσπάθεια αυτή, στην οποία συνέπραξε και η προσφεύγουσα με τη συμμετοχή της στη συνάντηση του Αυγούστου 2009 (ανεξάρτητα μάλιστα από το γεγονός αν ήταν ή όχι εγγεγραμμένο μέλος του εν λόγω συλλόγου, γεγονός πάντως που αμφισβήτησε πολύ μεταγενέστερα ο νόμιμος εκπρόσωπος της), (...) είχε ως σκοπό τον περιορισμό ή κατάργηση της πολιτικής εκπτώσεων στις λιανικές τιμές των βιβλίων, μέσω του ορισμού συγκεκριμένης, σταθερής τιμής λιανικής πώλησης (της νόμιμης χωρίς καμία έκπτωση). Η επιτυχία δε στην πράξη της προσπάθειας αυτής από το σύνολο (ή έστω το μεγαλύτερο μέρος των μικρών βιβλιοπωλείων) διασφαλιζόταν μόνο με την επίτευξη σχετικής συμφωνίας τουλάχιστον μεταξύ ορισμένων εκ των μεγάλων επιχειρήσεων του κλάδου (π.χ Μαλλιάρης, Ιανός, Βιβλιοκίνηση). Η συμφωνία αυτή αποτελεί συντονισμένη δράση μεταξύ ανταγωνιστών και συνιστά από μόνη της περιορισμό του ανταγωνισμού. Και τούτο γιατί οι συμφωνηθείσες ενέργειες (μη πραγματοποίηση εκπτώσεων) είχαν ως στόχο τον συντονισμό των επιχειρηματικών κινήσεων των εταιρειών που συμμετείχαν στη συγκεκριμένη ενέργεια με σκοπό κατ' ουσία στην αύξηση της τιμής λιανικής πώλησης (μέσω της κατάργησης των εκπτώσεων). Η συμφωνία αυτή δεν μπορεί να θεωρηθεί δικαιολογημένη, ως πρόσφορη, για την αντιμετώπιση της κρίσης που πλήττει τον κλάδο του βιβλίου, όπως ισχυριζόταν ο Πρόεδρος του ΣΒΘ στο δημοσιευθέν κατά τα άνω άρθρο του, αφού οι εν λόγω αποφάσεις – συμφωνηθείσες ενέργειες οδηγούν σε περιορισμό ή νόθευση του ανταγωνισμού. Ενόψει αυτών, το Δικαστήριο κρίνει ότι η πιο πάνω συμφωνία, στην οποία συμμετείχε και η προσφεύγουσα, αποτελεί απαγορευμένη συμφωνία, με συνέπεια να εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 1 του ν.703/1977 και να στοιχειοθετείται η αποδιδόμενη στην προσφεύγουσα παράβαση του πιο πάνω άρθρου του τελευταίου αυτού νόμου, ενώ δεν τίθεται στην κρινόμενη περίπτωση ζήτημα εφαρμογής του άρθρου 81 της ΣυνθΕΚ (ούτε η Επιτροπή το εφάρμοσε) καθόσον η συγκεκριμένη συντονισμένη συμπεριφορά είχε περιορισμένη γεωγραφική έκταση (κατά τα προαναφερόμενα) ώστε δεν ε-

Αριθμός απόφασης: 1474/2014

πηρεάσθηκαν οι συνθήκες ανταγωνισμού μεταξύ των κρατών – μελών, οπότε είναι αδιάφορο από την άποψη αυτή αν θεμελιώνεται η παράβαση αυτή σε έρευνα και ανάλυση των συνθηκών ανταγωνισμού στη σχετική αγορά. Εξάλλου, η ανωτέρω συμφωνία, που αφορά την εφαρμογή των τιμών λιανικής πώλησης χωρίς τις νόμιμες εκπτώσεις, συνιστά ως εκ του αντικειμένου της περιορισμό ή νόθευση του ανταγωνισμού, και δεν μπορεί να εκφύγει της απαγόρευσης του άρθρου 1 παρ. 1 του ν. 703/1977, εκ του λόγου ότι επιδιώκει και άλλους σκοπούς, όπως π.χ. αντιμετώπιση δυσμενών οικονομικών συνθηκών στον οικείο κλάδο. Συνεπώς, ο ισχυρισμός της προσφεύγουσας ότι επιδίωξη της επίμαχης συνάντησης ήταν η ενημέρωση και η ανταλλαγή απόψεων για την εφαρμογή του ν.2557/1997, ενόψει των προβλημάτων που δημιουργεί στην πράξη η ενιαία τιμή βιβλίου που καθορίζεται από τους εκδότες, ότι δηλαδή ο σκοπός της πραγματοποίησής της υπήρξε νόμιμος, προβάλλεται αλυσιτελώς. Περαιτέρω, όταν μία επιχείρηση μετέχει, ακόμη και χωρίς να έχει ενεργό ρόλο, σε μία ή περισσότερες συναντήσεις κατά τις οποίες εκδηλώθηκε πρόθεση συμπεριφοράς που θίγει τον ανταγωνισμό και με την παρουσία της συναίνεσε ή, τουλάχιστον, έδωσε την εντύπωση ότι συναινούσε στο περιεχόμενο της συμφωνίας που θίγει τον ανταγωνισμό, θεωρείται ότι μετείχε στην εν λόγω συμφωνία, εκτός αν αποδείξει ότι αποστασιοποιήθηκε δημοσίως από την παράνομη συνεννόηση ή ότι πληροφόρησε τους λοιπούς μετέχοντες ότι σκόπευε να μετάσχει στη συνάντηση ή συναντήσεις έχοντας διαφορετικές προθέσεις από τις δικές τους. Η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι ο νόμιμος εκπρόσωπος της είχε μια συνάντηση με τον Πρόεδρο του ΣΒΘ για λόγους κοινωνικούς, αβρότητας κλπ, και δεν είχε σκοπό να προβεί σε καμία συμφωνία ή άλλη απόφαση μαζί του, πλην όμως αναφέρει (όπως έγινε δεκτό στην 5η σκέψη) ότι μέσα στο σύντομο χρόνο της συνάντησης συζήτησαν το ζήτημα των τιμών λιανικής πώλησης των βιβλίων και την εφαρμογή του ν.2557/1997, αποφάσισαν δε και την εκτύπωση και διανομή στους βιβλιοπώλες του σχετικού σελιδοδείκτη που προαναφέρεται. Εν προκειμένω, αρκεί που απέδειξε η Επιτροπή ότι η προσφεύγουσα συμμετείχε στην εν λόγω συνάντηση που είχε, εξ αντικειμένου, σκοπό τον περιορισμό του ανταγωνισμού και δεν είναι αναγκαίο για τη στοιχειοθέτηση της παράβασης στο πρόσωπό της να αποδειχθεί

Αριθμός απόφασης: 1474/2014

επιπλέον ότι αυτή είχε προβεί σε συγκεκριμένη συμφωνία με λοιπές επιχειρήσεις κλπ, εφόσον μάλιστα δεν έλαβε δημόσια τις αποστάσεις της από το περιεχόμενο της ανωτέρω συνάντησης. Το γεγονός δε ότι η προσφεύγουσα ενδεχόμενα δε συμμορφώθηκε με τη συμφωνία ή διαφοροποιήθηκε ως προς τις τιμές (όπως υποστηρίζει) δεν αποδεικνύει την αποστασιοποίησή της, ούτε μειώνει την ευθύνη της για τη συμμετοχή της στη συνάντηση και την απόφαση που στη συνέχεια λήφθηκε για σύμπραξη. Άλλωστε, σύμφωνα με όσα έγιναν δεκτά στην 3η σκέψη, απαγορευμένη «απόφαση» κατά την έννοια των προαναφερόμενων διατάξεων αποτελεί οποιαδήποτε έκφραση βούλησης (άτυπη ή ακόμη και σιωπηρή) ή σύσταση που υιοθετεί τον συντονισμό ενεργειών ή συμπεριφορών στην αγορά (ειδικά μάλιστα αν αυτό αφορά τις τιμές πώλησης ή τις εκπτώσεις στις τιμές αυτές) και από όλα τα στοιχεία που προαναφέρθηκαν προκύπτει η προσπάθεια του ΣΒΘ να συντονίσει τις ενέργειες των μελών του (ή και μη μελών, υπό την εκδοχή ότι η προσφεύγουσα δεν ήταν πράγματι εγγεγραμμένο μέλος του εν λόγω συλλόγου, γεγονός πάντως που δεν αποδείχθηκε, ενώ ο σχετικός ισχυρισμός δεν προβλήθηκε από την αρχή από τον νόμιμο εκπρόσωπο της, αλλά πολύ μεταγενέστερα, βλ. σχετ. πρακτικά της 30.6.2011, σελ. 101) στη συγκεκριμένη αγορά, με τον καθορισμό ορισμένης σταθερής τιμής λιανικής πώλησης των βιβλίων από όλα τα βιβλιοπωλεία, χωρίς αποκλίσεις προς τα κάτω υπό τη μορφή εκπτώσεων. Αυτό ενισχύεται από το ύφος και τη φρασεολογία του δημοσιευμένου άρθρου και επιστολών του (όπως, καλούμε όλους τους συναδέλφους, ο σύλλογος θα συντονίσει την προσπάθεια, ..., συμφωνήσαμε μικρά και μεγάλα βιβλιοπωλεία να πάρουμε μέτρα... συμφωνήσαμε να σταματήσουμε αυτό το ανεγκέφαλα ανταγωνιστικό φαινόμενο της καθημερινής έκπτωσης... εφαρμογή του μέτρου από όλους χωρίς παρεκκλίσεις...), αλλά και από την αποστολή φόρμας αποδοχής, (...). Τα ανωτέρω δεν συνάδουν με συνδικαλιστική δράση του εν λόγω συλλόγου, όπως αυθαίρετα υποστηρίζεται, αφού δεν περιορίζονται σε καταγραφή των προβλημάτων του κλάδου και στην προώθηση αιτημάτων για επίλυση, αλλά, όπως προκύπτει από το σύνολο των πιο πάνω στοιχείων και δεδομένων, καθώς και τις εν γένει καταθέσεις του (...), σε προτροπή για εφαρμογή κοινής γραμμής στην πολιτική εκπτώσεων στη λιανική τιμή του βιβλίου. Περαιτέρω, εί-

Αριθμός απόφασης: 1474/2014

ναι βέβαιο ότι μια τέτοια πολιτική τιμής, που δημοσιεύθηκε και στον τύπο, προφανώς θα επηρεάσει ακόμη και επιχειρήσεις του οικείου κλάδου που δεν είναι μέλη της εν λόγω ένωσης, αφού με τον τρόπο αυτό αποκαλύπτεται η τιμολογική συμπεριφορά που θα ακολουθηθεί από σημαντική μερίδα βιβλιοπωλών, και με την έννοια αυτή, αλυσιτελώς προβάλλεται ότι ο εν λόγω σύλλογος έχει ως μέλη μικρό αριθμό βιβλιοπωλών σε σχέση με το σύνολο αυτών στο νομό Θεσσαλονίκης. Σύμφωνα με όσα πάγια γίνονται δεκτά στο δίκαιο του Ανταγωνισμού απαγορεύεται κάθε άμεση ή έμμεση επαφή μεταξύ επιχειρήσεων που μπορεί να επηρεάσει τη συμπεριφορά ενός ανταγωνιστή στην αγορά, ή να του αποκαλύψει τη συμπεριφορά που αυτοί σχεδιάζουν να υιοθετήσουν. Όπως προαναφέρθηκε, αποφάσεις με τις οποίες επιδιώκονται αυξήσεις ή μειώσεις τιμών αγοράς ή πώλησης, περιορίζουν εξ αντικειμένου τον ανταγωνισμό, οπότε οποιαδήποτε συνεννόηση ή συμφωνία (έμμεση ή άμεση, άτυπη, δεσμευτική ή όχι) που έχει ως έσχατο στόχο τον καθορισμό της τιμής (όπως η συμφωνία για περιορισμό των εκπτώσεων), περιορίζει από την ίδια τη φύση της τον ανταγωνισμό. Συνεπώς, η συμμετοχή της προσφεύγουσας στην προαναφερόμενη «συμφωνία» ή «σύμπραξη» με οποιαδήποτε έννοια, με συστάσεις, υποδείξεις του ΣΒΘ, σε συνεννόηση πάντως και με τα δύο τουλάχιστον μεγάλα βιβλιοπωλεία, που προαναφέρθηκαν, υπάγεται στην απαγορευμένη συμπεριφορά του άρθρου 1 του ν.703/1977. Τα ανωτέρω ισχύουν άσχετα από το γεγονός αν υπολειτουργεί ή βρίσκεται σε αδράνεια ή όχι ο πιο πάνω ΣΒΘ, όπως υποστηρίζεται, συνεπεία του γεγονότος ότι δεν υπάρχει προσέλευση τα τελευταία χρόνια στις συνελεύσεις, δεν τηρούνται πρακτικά, δεν καταβάλλονται εισφορές από τα μέλη του κλπ., αφού η έννοια της «ένωσης επιχειρήσεων» σύμφωνα με όσα έγιναν δεκτά παραπάνω (3η σκέψη) είναι ευρεία και δεν εμπίπτουν σε αυτήν αποκλειστικά συγκεκριμένες νόμιμες νομικές φόρμες. Στην προκείμενη δε περίπτωση, που ερευνώνται οι αντιανταγωνιστικές συνθήκες λειτουργίας στη συγκεκριμένη αγορά του βιβλίου, δεν εξετάζεται καν αν ο συγκεκριμένος (...) έχει λάβει νομότυπα τις σχετικές αποφάσεις (ζήτημα που αφορά τα μέλη του συλλόγου και θα μπορούσε να προταθεί ή αμφισβητηθεί από τα τελευταία), ενώ πρέπει να σημειωθεί ότι σε όλα τα έγγραφα, δημοσιεύματα κλπ. υπογράφει ως (...) του Συλλόγου (στο άρθρο

Αριθμός απόφασης: 1474/2014

θρο στο Βιβλιοχαρτοπωλικό Βήμα υπογράφει και ο (...) και δεν υπήρξε καμία νομική ή άλλη αντίδραση εκ μέρους των μελών του εν λόγω συλλόγου, ούτε όμως και οποιαδήποτε εκφρασμένη επιφύλαξη ή διαφωνία ως προς τις απόψεις και πρακτικές του. Ούτε εξηγείται εύλογα από την προσφεύγουσα το γεγονός πως δέχθηκε ο (...) να συναντηθεί (Αύγουστο 2009) με τον ως άνω Πρόεδρο ενός συλλόγου σε πλήρη αδράνεια, παρηκμασμένου και μη νόμιμου εκφραστή των μελών του, όπως υποστηρίζεται, προκειμένου να συζητήσει ζητήματα που απασχολούν τον κλάδο, ούτε όμως εξηγείται, επίσης εύλογα, γιατί μετά τη συνάντηση αυτή (για λόγους υποτιθέμενης αβρότητας) (...). Όλοι οι αντίθετοι ισχυρισμοί που προβάλλονται με την προσφυγή ως προς τα ζητήματα αυτά πρέπει να απορριφθούν ως αβάσιμοι.

16. Επειδή, περαιτέρω, υποστηρίζεται ειδικότερα από την προσφεύγουσα ότι και αν ακόμη ήθελε κριθεί ότι συμμετείχε στη συνάντηση του Αυγούστου 2009 με αντιανταγωνιστικό περιεχόμενο, (...) με την αυτόνομη πολιτική τιμών που ακολούθησε μετέπειτα (που προκύπτει από τους τιμοκαταλόγους της ήδη από το φθινόπωρο του 2009 και εντεύθεν) συνάγεται ότι υπήρξε δημόσια αποστασιοποίησή της από την καταλογισθείσα σε βάρος της συμφωνία, με τις συνθήκες που επικρατούσαν στην αγορά του βιβλίου και με το οικείο νομοθετικό πλαίσιο, που δημιουργεί σοβαρές στρεβλώσεις στη σχετική αγορά, και για το λόγο αυτό ουδεμία παράβαση του άρθρου 1 του ν.703/1077 υπήρξε, ή επικοινωνικά η όποια παράβαση είχε διάρκεια μόλις δύο μηνών με μηδενική επίπτωση στον ανταγωνισμό. Όμως το γεγονός ότι συμμετείχε στην εν λόγω συνάντηση το έχει ήδη δεχθεί η προσφεύγουσα (βλ. 14η σκέψη της απόφασης αυτής), (...) (που απλώς η ίδια ερμηνεύει διαφορετικά). Ενόψει αυτού η προσφεύγουσα έχει το βάρος να επικαλεσθεί συγκεκριμένα στοιχεία από τα οποία να προκύπτει ότι, παρά τη συμμετοχή της, είχε ρητά αποστασιοποιηθεί από τις ληφθείσες αποφάσεις είτε δηλώνοντας κατηγορηματικά την αντίθεση της προς κάθε μέτρο ή απόφαση κατά του ανταγωνισμού πριν τη συνάντηση ή και αμέσως μετά, ή με οποιονδήποτε άλλο πρόσφορο και συγκεκριμένο τρόπο. Παρά το γεγονός αυτό και παρά την δημοσίευση του προαναφερόμενου άρθρου στην εφημερίδα με τις συγκεκριμένες προτροπές που προαναφέρονται ή την αντίστοιχη επιστολή του

Αριθμός απόφασης: 1474/2014

Προέδρου ΣΒΘ, δεν υπάρχει καμία συγκεκριμένη αντίδραση (δημόσια διαφωνία ή διαμαρτυρία, ενημέρωση λοιπών μελών ότι δεν θα εφαρμόσει τις συστάσεις του συλλόγου κλπ.) από την προσφεύγουσα, και δεν αρκεί, στην περίπτωση αυτή, η απλή μη εφαρμογή των συμφωνηθέντων, δεδομένου ότι, ανεξάρτητα από το αν οι συστάσεις σε μέλη ή μη μέλη του συλλόγου έχουν ή όχι δεσμευτικό χαρακτήρα, δεν ασκεί επιρροή ως προς τη στοιχειοθέτηση της εν λόγω παράβασης το γεγονός ότι αυτές εφαρμόστηκαν ή όχι, όπως αλυσιτελώς υποστηρίζεται, ούτε το γεγονός αυτό συνιστά λόγο απαλλαγής. Εξάλλου, για απόδειξη της εν λόγω αποστασιοποίησης της η προσφεύγουσα επικαλείται ενδεικτικές εκτυπώσεις από την ιστοσελίδα της (με ημερομηνία 11.11.2013) σύμφωνα με τις οποίες παρέχει πάγια εκπτώσεις στο όριο του 10% που επιτρέπει ο νόμος, αντίστοιχη εκτύπωση με ημερομηνία 6.7.2011 με το ίδιο περιεχόμενο, ενδεικτικές εκτυπώσεις αποδείξεων λιανικής πώλησης της ΙΑΝΟΣ που αφορούν την ένδικη περίοδο και συγκεκριμένους τίτλους βιβλίων, στα οποία έχει χορηγήσει εκπτώσεις μέχρι και 50%, αποσπάσματα τιμοκαταλόγων εκδοτών για το 2009 και 2010, καθώς και τιμοκαταλόγους της ίδιας της προσφεύγουσας για όλο το κρίσιμο διάστημα ελέγχου (από Σεπτέμβριο 2009 έως 2011), καθώς και πίνακα που εμφανίζει την αξία των συγκεντρωτικών πωλήσεων (με τιμή εκδότη) και της τελικής τιμής πώλησης, από τον οποίο προκύπτουν πράγματι εκπτώσεις. Ανεξάρτητα όμως από το γεγονός αν οι συγκεκριμένες αυτές ενέργειες εμπίπτουν στην έννοια της δημόσιας και ρητής αποστασιοποίησης, όπως υποστηρίζεται, από τα στοιχεία αυτά, που πράγματι αποδεικνύουν ότι η προσφεύγουσα πωλεί σημαντικό μέρος των βιβλίων της με έκπτωση, δεν προκύπτει αν οι συγκεκριμένες πωλήσεις (των συγκεκριμένων βιβλίων κλπ) αφορούν εκδόσεις που υπάγονται στην ενιαία τιμή του βιβλίου (δηλαδή δεν προκύπτει αν οι εκδόσεις αυτές αφορούν βιβλία που πωλούνται εντός της διετίας από την έκδοση ή επανέκδοση τους) ή άλλα, που δεν υπάγονται στην ενιαία (καθορισμένη) τιμή, στα οποία, προφανώς, γίνεται ελεύθερα έκπτωση και μάλιστα σε μεγάλο ποσοστό. Όσα αντίθετα υποστηρίζονται από την προσφεύγουσα ως προς τα ζητήματα αυτά πρέπει να απορριφθούν ως αβάσιμα.

Αριθμός απόφασης: 1474/2014

17. Επειδή, περαιτέρω, στο άρθρο 9 του ν. 703/1977, όπως το άρθρο αυτό αντικαταστάθηκε από το άρθρο 16 του ν. 3373/2005 ορίζεται ότι : «1. Η Επιτροπή Ανταγωνισμού αν, μετά από σχετική έρευνα που διεξάγεται είτε αυτεπαγγέλτως είτε κατόπιν καταγγελίας ή αίτησης του Υπουργού Ανάπτυξης, διαπιστώσει παράβαση της παρ. 1 του άρθρου 1 ..., μπορεί με απόφαση της: α) να υποχρεώσει τις ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις ή τις ενώσεις επιχειρήσεων να παύσουν την παράβαση και να παραλείπουν αυτή στο μέλλον, β) ... γ) να επιβάλει μέτρα συμπεριφοράς ή διαρθρωτικού χαρακτήρα, τα οποία πρέπει να είναι αναγκαία και πρόσφορα για την παύση της παράβασης και ανάλογα με το είδος και τη βαρύτητα αυτής.... δ) να απευθύνει συστάσεις σε περίπτωση παράβασης των άρθρων 1, 2 και 2α, όπως προστίθενται με τον παρόντα νόμο 703/1977 και να απειλήσει πρόστιμο ή χρηματική ποινή ή και τα δύο, σε περίπτωση συνέχισης ή επανάληψης της παράβασης, ε) ... στ) να επιβάλει πρόστιμο στις επιχειρήσεις ή ενώσεις επιχειρήσεων που υπέπεσαν στην παράβαση. 2. Το κατά την προηγούμενη παράγραφο επιβαλλόμενο ή απειλούμενο πρόστιμο μπορεί να φθάνει μέχρι ποσοστού δεκαπέντε τοις εκατόν (15%) των ακαθαρίστων εσόδων της επιχείρησης της τρέχουσας ή της προηγούμενης της παράβασης χρήσης. Για τον καθορισμό του ύψους του προστίμου πρέπει να λαμβάνονται υπόψη η σοβαρότητα και η διάρκεια της παράβασης ...». Κατά την έννοια των ανωτέρω διατάξεων, επί επιβολής προστίμου για παράβαση των διατάξεων περί ανταγωνισμού λαμβάνονται υπ' όψιν, προς το σκοπό εξασφάλισης της αποτελεσματικότητας και της αποτρεπτικότητας του προστίμου, εντός του πλαισίου της αρχής της αναλογικότητας, η σοβαρότητα και η διάρκεια της παραβάσεως, ο αριθμός, το μέγεθος και η οικονομική ισχύς των ενδιαφερομένων επιχειρήσεων, ως προς τα οποία αποτελεί ένδειξη ο κύκλος εργασιών των εν λόγω επιχειρήσεων, η έκταση των επιβλαβών για την αγορά οικονομικών συνεπειών της συμπράξεως, η συμπεριφορά, ο βαθμός ενοχής και το κέρδος κάθε επιχειρήσεως (ΣΤΕ1324/2013, 2007/2013 κ.α.). Εξάλλου, οι κατευθυντήριες γραμμές τις οποίες εκδίδει η Επιτροπή Ανταγωνισμού, προς ενίσχυση της διαφάνειας και της ίσης μεταχείρισης των επιχειρήσεων, αναφορικά με τον υπολογισμό των προστίμων που επιβάλλει (σχετ. Ανακοίνωση της Επιτροπής Ανταγωνισμού της

Αριθμός απόφασης: 1474/2014

12.5.2006), δεσμεύουν μεν την Επιτροπή, στο μέτρο που ενέχουν αυτοπεριορισμό της ως προς τον τρόπο άσκησης της διακριτικής της ευχέρειας κατά την επιμέτρηση των προστίμων, αλλά δεν αποτελούν κανόνες δικαίου (ΣΤΕ 2007/2013) και η ενδεχόμενη εφαρμογή τους από τη Διοίκηση δεν υποχρεώνει το Δικαστήριο τούτο να τις εφαρμόσει, όταν αποφαίνεται επί προσφυγής κατά της οικείας καταλογιστικής πράξης της Επιτροπής Ανταγωνισμού και προβαίνει, κατ' ενάσκηση της αρμοδιότητάς του πλήρους δικαιοδοσίας, στον καθορισμό του προσήκοντος ύψους του προστίμου (πρβλ. απόφαση ΔΕΚ της 18.9.2003, C-338/00 P, Volkswagen κατά Επιτροπής, σκ. 147).

18. Επειδή, στην προκειμένη περίπτωση, η Επιτροπή Ανταγωνισμού, έλαβε υπόψη ότι για τις προαναφερόμενες παραβάσεις των διατάξεων του άρθρου 1 του ν. 703/1977, είτε αυτές έχουν τα στοιχεία της συμφωνίας ή σύμπραξης είτε εναρμονισμένης πρακτικής, πρέπει να επιβληθεί πρόστιμο και ότι, για τον καθορισμό του ύψους αυτού, πρέπει να εφαρμοστεί, ως ευνοϊκότερη, η διάταξη της παρ. 2 του άρθρου 25 του μεταγενέστερου και ήδη ισχύοντος ν. 3959/2011 περί προστασίας του ανταγωνισμού (Α 93/20.4.2011), σύμφωνα με την οποία το επιβαλλόμενο πρόστιμο μπορεί να φθάσει μέχρι ποσοστού 10% του συνολικού κύκλου εργασιών της επιχείρησης της χρήσης κατά την οποία έπαυσε η παράβαση. Στη συνέχεια, η Επιτροπή, για τον καθορισμό του ύψους του προστίμου με βάση και την από 12.5.2006 ανακοίνωση της σχετικά με τις κατευθυντήριες γραμμές για τον υπολογισμό των προστίμων, έλαβε υπόψη ότι οι παραβάσεις, στις οποίες υπέπεσε ειδικά η προσφεύγουσα, εκτείνονταν από τον Αύγουστο 2009 έως και το έτος 2010, τη φύση τους, τον πραγματικό αντίκτυπο στην αγορά, την εφαρμογή στην πράξη, την οικονομική δύναμη των επιχειρήσεων που έλαβαν μέρος και το μικρό μέγεθος της γεωγραφικής αγοράς, και υπολόγισε το βασικό ποσό του προστίμου για την ένδικη παράβαση του άρθρου 1 του ν. 703/1977, σε ποσοστό 0,25% επί των ακαθαρίστων εσόδων της προσφεύγουσας, για το β εξάμηνο 2009 και για ολόκληρο το 2010, σύμφωνα με στοιχεία σχετικά με τον κύκλο εργασιών της που έδωσε η ίδια η προσφεύγουσα και που περιλαμβάνονται στο παράρτημα Ι του χαρακτηρισμένου ως «Μη ανακοινώσιμο-Εμπιστευτικό» εγγράφου της Επιτροπής, και συνολικά υπολόγισε αυτό

Αριθμός απόφασης: 1474/2014

στο ποσό των 27.180 ευρώ, ενώ παράλληλα την υποχρέωσε, όπως αναφέρεται στην 5η σκέψη, να παύσει τις ανωτέρω παραβάσεις και να παραλείπει αυτές στο μέλλον, με απειλή χρηματικής ποινής 5.000 ευρώ για κάθε ημέρα μη συμμόρφωσης προς την απόφαση αυτή. Η προσφεύγουσα αμφισβητεί την νομιμότητα επιβολής προστίμου σε βάρος της, που θεωρεί ιδιαίτερα αυστηρή ποινή σε σχέση με την αποδιδόμενη παράβαση, που πάντως δεν αποδείχθηκε, κατά τους ισχυρισμούς της, πλήρως, ειδικά η εναρμονισμένη πρακτική που της αποδίδεται, κατά παράβαση της αρχής της αρχής της ισότητας και αναλογικότητας σε σχέση με ποινές που επιβάλλονται σε άλλες επιχειρήσεις. Επίσης υποστηρίζει ότι η Επιτροπή αγνόησε όλες τις ελαφρυντικές περιστάσεις στην ένδικη περίπτωση, καθώς και το γεγονός ότι συνεργάσθηκαν άψογα κατά τη διαδικασία ελέγχου, ή ότι δεν επήλθε βλάβη στον τελικό καταναλωτή κυρίως λόγω του γεγονότος ότι το επίμαχο διάστημα έδινε εκπτώσεις 10% στην πλειοψηφία των τίτλων που εμπίπτουν στην ενιαία τιμή, και μεγαλύτερη στα άλλα βιβλία, ενώ στην περίπτωση που κριθεί ότι υπέπεσε στη σχετική παράβαση αυτή δεν είχε διάρκεια μεγαλύτερη από δύο μήνες (Αύγουστο-Σεπτέμβριο 2009) και η μόνη εύλογη κύρωση για την προσφεύγουσα επιχείρηση θα ήταν η απλή σύσταση.

19. Επειδή, κατόπιν των ανωτέρω, το Δικαστήριο λαμβάνει υπόψη του: α) την φύση των παραβάσεων που αποδίδονται στην προσφεύγουσα (συμφωνία καθορισμού τιμών μέσω κατάργησης των νομίμων εκπτώσεων), που συνιστούν το σοβαρότερο είδος παράβασης του άρθρου 1 του ν.703/1977, όπως έχει γίνει ήδη δεκτό σε προηγούμενες σκέψεις, για την στοιχειοθέτηση των οποίων δεν απαιτείται πράγματι να αποδειχθεί η εφαρμογή στην αγορά, β) το γεγονός ότι δεν αποδείχθηκε συγκεκριμένα ότι η συμφωνία αυτή εφαρμόστηκε, ειδικά από την προσφεύγουσα, ώστε να μπορεί να γίνει λόγος για συμμετοχή της σε εναρμονισμένη πρακτική, ούτε όμως αποδείχθηκε ότι υπήρξε πραγματικός και σημαντικός αντίκτυπος στην (σχετική) αγορά, δεδομένου ότι τα κύρια στοιχεία που βασίζεται η Επιτροπή για να τεκμηριώσει την εφαρμογή στην πράξη της συμφωνίας ανάγονται σε αποσπασματικά στοιχεία (δηλώσεις εμπλεκομένων, καταθέσεις, άρθρα του Προέδρου του ΣΒΘ κλπ.) όχι όμως σε έλεγχο στην αγορά και σχετικές συγκεκριμένες διαπιστώσεις. Άλλωστε, πρέπει να σημειωθεί ότι η

Αριθμός απόφασης: 1474/2014

έλλειψη της επαρκούς, κατά τα άνω, τεκμηρίωσης της εφαρμογής στην πράξη της συμφωνίας και μάλιστα της διάρκειας εφαρμογής της, συνάγεται και από την ίδια την προσβαλλόμενη πράξη (σελ. 83-84), όπου αναφέρει «κατά την κρίση των μελών της Επιτροπής τα ανωτέρω στοιχεία καταδεικνύουν ότι την προτεινόμενη από τον ΣΒΘ και τις συμμετέχουσες στη σύμπραξη επιχειρήσεις πολιτική συμφώνησαν και ακολούθησαν, έστω και μερικώς στην πράξη, κάποια εκ των βιβλιοπωλείων της Θεσσαλονίκης. Εντούτοις, δεν υφίστανται επαρκή αποδεικτικά στοιχεία, προκειμένου να διαπιστωθεί μία ευρεία εφαρμογή των εν λόγω συμφωνηθεισών αντιανταγωνιστικών πρακτικών» γ) την οικονομική επιφάνεια της προσφεύγουσας, δ) το γεγονός ότι στο νομό Θεσσαλονίκης (γεωγραφική αγορά) πωλείται, όπως προκύπτει από τα στοιχεία του φακέλου, το 8% του συνόλου των βιβλίων που πωλούνται στην ελληνική επικράτεια, δηλαδή ένα σημαντικό ποσοστό, χωρίς πάντως αυτό να είναι ικανό ούτε έμμεσα ούτε δυνητικά (λόγω και του είδους των εν λόγω αγαθών, δηλαδή βιβλίων) να επηρεάζει σε καμία περίπτωση το διακοινοτικό εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών, ώστε να συντρέχει περίπτωση παράλληλης εφαρμογής της απαγόρευσης του άρθρου 81 παρ. 1 της Συνθήκης ΕΚ (όπως, άλλωστε, δέχθηκε και η Επιτροπή). Ενόψει αυτών το Δικαστήριο κρίνει ότι η κύρωση που πρέπει να επιβληθεί στην προσφεύγουσα για την προαναφερόμενη παράβαση της συμμετοχής στην εν λόγω συμφωνία/σύμπραξη (και όχι για εναρμονισμένη πρακτική που δεν αποδείχθηκε) είναι πρόστιμο και όχι απλή σύσταση, όπως αβάσιμα υποστηρίζεται. Περαιτέρω, όσον αφορά το ύψος του προστίμου, το Δικαστήριο λαμβάνει υπόψη του, πλην των ανωτέρω, α) τον τοπικό χαρακτήρα της παράβασης, η ευρεία εφαρμογή της οποίας πάντως δεν αποδείχθηκε, β) το γεγονός ότι η προσφεύγουσα συνεργάσθηκε κατά τον έλεγχο της Επιτροπής που ακολούθησε, γ) ότι η διάρκεια της παράβασης συνιστά πράγματι προβλεπόμενο κριτήριο για την επιμέτρηση του προστίμου. Όμως στην ένδικη περίπτωση, όπου η αποδιδόμενη παράβαση συνίσταται σε συμμετοχή στην κατάρτιση συμφωνίας με αντιανταγωνιστικό περιεχόμενο, χωρίς να αποδεικνύεται συγκεκριμένα και η εφαρμογή της συμφωνίας αυτής στην πράξη, ή το εύρος της εφαρμογής της, ώστε να μπορεί να ανακύψει και ζήτημα διάρκειας αυτής, ο καθορισμός του ύψους του προστίμου διενεργεί-

Αριθμός απόφασης: 1474/2014

ται νομίμως χωρίς εφαρμογή του κριτηρίου της διάρκειας της παράβασης, δεδομένου ότι, σε τέτοια περίπτωση, αποδοκιμαστέα και κολάσιμη είναι αυτή καθεαυτή η σύναψη και η ύπαρξη της συμφωνίας, ανεξαρτήτως του χρόνου ισχύος της, που δεν ενδιαφέρει (πρβλ ΣΤΕ 2007/2013) δ) το ανώτατο ύψος του προβλεπόμενου προστίμου (10% επί των ακαθαρίστων εσόδων του χρόνου τέλεσης της παράβασης), καθώς και το γεγονός ότι το ύψος των προστίμων πρέπει να έχει αποτρεπτικό χαρακτήρα, χωρίς να τίθεται σε ανεπανόρθωτο κίνδυνο η οικονομική βιωσιμότητα της προσφεύγουσας επιχείρησης, ενόψει μάλιστα του γεγονότος ότι οι διατάξεις του νόμου για την ενιαία τιμή του βιβλίου στην Ελλάδα αποσκοπούν ακριβώς στην προστασία του βιβλίου ως πολιτιστικού αγαθού, και όχι ως αμιγώς εμπορικού προϊόντος, και, συνεπώς, την προστασία των εκδοτών και των βιβλιοπωλείων ως επιχειρήσεων, δίνοντας τους τη δυνατότητα να εκδίδουν και πωλούν και βιβλία που έχουν πολιτιστικό, κοινωνικό, επιστημονικό ή άλλο ενδιαφέρον ε) ότι, κατά τα κοινώς γνωστά, στη συγκεκριμένη περίοδο γενικής οικονομικής κρίσης η αγορά του βιβλίου πλήττεται ιδιαίτερα (πολλά γνωστά βιβλιοπωλεία ή παραδοσιακοί εκδοτικοί οίκοι έχουν ήδη κλείσει), λόγω του σφοδρού ανταγωνισμού αλλά και λόγω της μείωσης της αγοραστικής δύναμης του κοινού, ώστε και ένα σχετικά χαμηλό πρόστιμο (όπως αυτό που κατ' αρχήν επιβλήθηκε από την Επιτροπή) να μπορεί να δημιουργήσει κλυδωνισμούς στην ενδιαφερόμενη επιχείρηση, ακριβώς λόγω του είδους της επιχείρησης (αγορά βιβλίου), στ) ότι η προσφεύγουσα δεν είναι υπότροπη και ζ) ότι το επίμαχο χρονικό διάστημα πράγματι πραγματοποιούσε σημαντικές εκπτώσεις στη διάθεση βιβλίων της (χωρίς πάντως να αποδεικνύεται συγκεκριμένα, όπως προαναφέρθηκε, ότι οι εκπτώσεις αυτές αφορούσαν βιβλία που υπάγονταν στην ενιαία τιμή του βιβλίου) . Ενόψει αυτών, το Δικαστήριο κρίνει ότι το ύψος του προστίμου για την παράβαση της συμμετοχής σε απαγορευμένη «συμφωνία», κατά τα προαναφερόμενα, πρέπει να προσδιορισθεί στο ποσό των 11.884 ευρώ, που αντιστοιχεί σε ποσοστό (...) % επί των ακαθαρίστων εσόδων αυτής του χρόνου τέλεσης της παράβασης (χρήση 2009), ποσό που κρίνεται εύλογο και ανάλογο με τη σοβαρότητα και τη σημασία της παράβασης, αλλά και επαρκές για την εξασφάλιση της αναγκαίας αποτρεπτικής δράσης του, κατά μερική παραδοχή της κρινόμενης

Αριθμός απόφασης: 1474/2014

προσφυγής ως βάσιμης. Όλοι οι αντίθετοι ισχυρισμοί των διαδίκων ως προς τα ζητήματα αυτά πρέπει να απορριφθούν ως αβάσιμοι.

20. Επειδή, κατ' ακολουθία αυτών, πρέπει να γίνει εν μέρει δεκτή η κρινόμενη προσφυγή και να τροποποιηθεί ανάλογα η προσβαλλόμενη απόφαση, κατά το μέρος που αφορά το ύψος του προστίμου που έχει επιβληθεί με αυτήν. Ακολούθως, πρέπει να αποδοθεί στην προσφεύγουσα μέρος του παραβόλου που κατέβαλε, ύψους 100,00 ευρώ και να καταπέσει το υπόλοιπο υπέρ του Ελληνικού Δημοσίου. Τέλος, πρέπει να συμψηφιστούν τα δικαστικά έξοδα μεταξύ των διαδίκων, λόγω της μερικής νίκης και ήττας αυτών.

Δια ταύτα

Δέχεται εν μέρει την προσφυγή.

Τροποποιεί την 527/VI/2011 απόφαση της Επιτροπής Ανταγωνισμού, κατά το μέρος που αφορά το ύψος του προστίμου, που επιβλήθηκε με αυτήν.

Περιορίζει το ύψος του προστίμου, που επιβλήθηκε σε βάρος της προσφεύγουσας, για την παράβαση του άρθρου 1 του ν. 703/1977, στο ποσό των ένδεκα χιλιάδων οκτακοσίων ογδόντα τεσσάρων (11.884) ευρώ.

Διατάσσει να αποδοθεί στην προσφεύγουσα μέρος του παραβόλου που κατέβαλε, ύψους 100,00 ευρώ και να καταπέσει το υπόλοιπο υπέρ του Ελληνικού Δημοσίου.

Συμψηφίζει τα δικαστικά έξοδα μεταξύ των διαδίκων.

Η διάσκεψη του Δικαστηρίου έγινε στην Αθήνα στις 12 Φεβρουαρίου 2014 και η απόφαση δημοσιεύτηκε στο ακροατήριό του, στον ίδιο τόπο, κατά τη δημόσια συνεδρίαση της 11 Μαρτίου 2014.

Η ΠΡΟΕΔΡΕΟΥΣΑ - ΕΙΣΗΓΗΤΡΙΑ

ΖΑΦΕΙΡΙΑ ΓΙΑΛΕΛΗ

Αριθμός απόφασης: 1474/2014

Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

ΛΟΥΚΙΑ ΧΑΤΖΗΛΟΥΚΑ

Ε.Δ.